

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Студентки 2 курсу, 3-м
групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
спеціалізації «Облік і
оподаткування»

Кузьомко Катерина
Вікторівна

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Прокопова Олена
Миколаївна

Гарант освітньо-професійної
програми
докт. екон. наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	
1.1. Економічна сутність операцій з надання фінансових послуг.....	7
1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження.....	20
1.3. Передумови організації та методики обліку та аналізу операцій з надання фінансових послуг у ТОВ «ФК «Локо».....	30
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	
2.1 Організація обліку операцій з надання фінансових послуг.....	41
2.2 Фінансовий облік та оподаткування операцій з надання фінансових послуг.....	51
2.3 Узагальнення інформації про операції з надання фінансових послуг у фінансовій та управлінській звітності.....	60
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	
3.1 Джерела, основні показники та методи аналізу операцій з надання фінансових послуг.....	67
3.2 Методика аналізу операцій з надання фінансових послуг у формах звітності.....	74
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Актуальність теми. Прагнення України стати економічно розвинутою країною диктує необхідність побудови ефективної економіки ринкового типу. Нині в країні намітились тенденції щодо активізації процесів економічного реформування. Зокрема це стосується становлення та розвитку такого стратегічного ринкового сектору, як ринок фінансових послуг.

Глибокі зміни, що відбуваються в площині фінансових відносин протягом десятиліть – в останні роки відбуваються особливо стрімко. Каталізатором цих змін окрім науково-технічного прогресу стала фінансово-економічна криза, рецесію котрої світова економіка ще остаточно не пододала. Натомість очевидними стали ті зміни в площині державного регулювання економіки, її фінансової сфери, необхідність котрих вже остаточно визріла. Фінансовий ринок України в цьому контексті потребує уваги науковців як з точки зору сегментарного аналізу в контексті власних системних диспропорцій з метою подальшого реформування, так і з точки зору тих викликів, котрі формує сучасне глобальне фінансове інформаційно-економічне середовище.

Стрімкі процеси глобалізації світової економіки, що знаходять своє відображення в фінансовій сфері сучасного інформаційно-економічного середовища з одного боку створюють нові можливості щодо фінансування реального сектору економіки, а з іншого посилюють загрозу поглинання фінансової системи країни із слабким фінансовим сектором. Відомий український економіст В. Базилевич зазначає: «В умовах трансформаційних перетворень економіки фінансовий ринок практично набуває рис потужного джерела інвестиційних ресурсів, забезпечуючи ефективне акумулювання коштів та економічно доцільне задоволення інвестиційного попиту економічних агентів на ресурси як коротко-, так і довгострокового характеру» [2].

Аналіз фінансового ринку України є надзвичайно важливим з точки зору виявлення тих диспропорцій, котрі заважають ефективному функціонуванню фінансової сфери вітчизняної економіки, що негативно відображається як на

реальному секторі, як з точки зору ефективного процесу суспільного відтворення в цілому, так і на запобіганні руйнівним наслідкам негативної кон'юнктури світового фінансового ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо проблем обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг вивчали такі вчені як: Арбузов С.Г., Базилевич В.Д., Барановський О. І., Бондаренко П. В., Войтенко О. А., Климусь Р.Р. та інші. Разом з тим, вивчення наукових праць та практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень відносно трактування операцій з надання фінансових послуг є дискусійними, а ряд важливих аспектів їхньої методики обліку, оподаткування та аналізу потребують удосконалення, що обумовило вибір теми дослідження та її актуальність.

Науковою гіпотезою є припущення, що удосконаленням системи організаційних та методичних аспектів обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг дозволить отримати інформацію, яка забезпечить більш повну базу для прийняття управлінських рішень.

Метою дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг та розробка методичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних **завдань**:

- визначити економічну сутність операцій з надання фінансових послуг;
- здійснити економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження;
- визначити передумови організації та методики обліку та аналізу операцій з надання фінансових послуг у ТОВ «Локо»;
- дослідити організацію обліку операцій з надання фінансових послуг;
- розглянути фінансовий облік та оподаткування операцій з надання фінансових послуг;

- дослідити узагальнення інформації про операції з надання фінансових послуг у фінансовій та управлінській звітності;
- визначити джерела, основні показники та методи аналізу операцій з надання фінансових послуг;
- окреслити методику аналізу операцій з надання фінансових послуг у формах звітності.

Об'єктом дослідження є процес обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг ТОВ «ФК «Локо».

Для вирішення поставлених у роботі завдань було використано систему **методів дослідження**. Опрацювання первинних даних здійснювалося із застосуванням методів техніко-економічного обґрунтування, структурного аналізу, визначення середніх та відносних величин. У процесі дослідження застосовуються методи економіко-статистичного аналізу, фінансового аналізу, математичні методи, методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу, статистичних порівнянь, контролю, вибіркового обстеження та групування тощо.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з бухгалтерського обліку, нормативні акти і інструктивні документи Міністерства фінансів, Кабінету Міністрів, Верховної Ради України, первинні документи, облікові регістри та звітні матеріали ТОВ «ФК «Локо». При написанні роботи проаналізовано також монографії та статті зарубіжних і вітчизняних авторів, автореферати кандидатських дисертацій, посібники та навчальні посібники з обліку, контролю та аналізу операцій з надання фінансових послуг, інтернет-ресурси.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення методики обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг. Окремі результати дослідження можуть бути упроваджені в практику здійснення обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг в ТОВ «ФК «Локо».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення дослідження висвітлено у статті «Облік операцій з надання фінансових послуг та їх оподаткування», опублікованій у Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ (2018) .

Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

1.1 Економічна сутність операцій з надання фінансових послуг

Внаслідок експоненціального розвитку фінансових технологій, інфраструктури та відкритості фінансово-економічних систем в цілях стимулювання економічного зростання і добробуту національних економік, фінанси відірвалися від економічного базису і стали відігравати основоположну роль в суспільно-економічних відносинах, посилюючи розрив між матеріально-речовими та фінансовими потоками. Фінансова система і фінансовий капітал трансформувалися з посередника, обслуговуючого відтворення, в ключовий фактор, що визначає його буття. Ці процеси мають діалектичний характер: з одного боку, вони здатні дати новий потужний імпульс розвитку, а з іншого - внаслідок зростання і все більшого ускладнення фінансових ринків, виникають диспропорції, які стають джерелом нестабільності загальносвітового рівня, загострюють критичні суперечності в економіці, порушують відтворювальний процес. Негативні відгуки фінансової системи на макрорівні перетворюють її з інструменту стимулювання економічного зростання в джерело загроз, здатних привести до руйнування суспільно-економічну систему. Перший сигнал незворотності критичних відхилень системи - сучасні економічні кризи, як прояв системного збою в фінансових, господарських та суспільних відносинах [15].

За даних обставин, облік операцій з надання фінансових послуг відіграють важливу роль в розвитку економічного благополуччя країни, оскільки з одного боку, покликані сприяти посиленню фінансової дисципліни, підвищенню відповідальності за наслідки фінансових операцій з боку суб'єктів надання фінансових послуг, а з іншого - зміцненню реального сектора економіки і підвищенню конкуренції на фінансовому ринку.

Теоретичну базу цього питання складають праці таких науковців, як С. Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, І.Г. Горловська, та інших.

Виходячи з аналізу робіт вказаних вище авторів, можна зробити висновок про відсутність єдиного погляду щодо поняття фінансової послуги, її функцій, а також специфічного товару – фінансової операції. Така ситуація не сприяє створенню ефективного механізму державного регулювання даного ринкового сектору, що негативно позначається на економічному стані країни в цілому. Враховуючи важливість ринку фінансових послуг для стабільного розвитку економіки України, актуальним стає питання конкретизації поняття ринку фінансових послуг та його основних ознак.

На початку дослідження проаналізуємо визначення поняття «фінансова послуга». Проте в різних джерелах визначають різні підходи до визначення терміну «фінансова послуга» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до трактування сутності поняття “фінансова послуга”

№ п.п.	Джерело	Трактування
1.	Арбузов С.Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С.В. [1, 449].	Фінансові послуги – результат виконання відповідних операцій з фінансовими активами, спрямованих на задоволення індивідуальних фінансових потреб клієнтів. Періодичність операцій у процесі надання послуг має суттєве значення, оскільки діяльність із надання фінансових послуг є підприємницькою діяльністю і має здійснюватися систематично, на постійній основі та з метою отримання прибутку
2.	Коваленко Ю. [30, 166].	Фінансова послуга – це операції з фінансовими активами на банківському, страховому та інвестиційному ринку, що здійснюються інституційними одиницями фінансового сектору в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання доходу і/або збереження реальної вартості фінансових активів
3.	Подзигун І. [48, 85]	Під фінансовою послугою розуміється економічна діяльність, пов’язана із задоволенням попиту, яка виражається у трансформації фінансових ресурсів у фінансовий капітал на банківському, страховому та інвестиційному ринках, а також у наданні інших послуг фінансового характеру, здійснюваних фінансовими посередниками

Продовження табл. 1.1

№ п.п.	Джерело	Трактування
4.	Горловська І.Г. [20, 147].	Фінансові послуги - діяльність, пов'язана із залученням і використанням грошових коштів юридичних і фізичних осіб. Специфіка фінансових послуг полягає в тому, що вони є складовою частиною механізму перерозподілу фінансових ресурсів в економіці, тому держава строго регламентує використання даних інструментів.
5	М. Дубина [17].	виділяє два підходи: 1) результативний підхід – у межах якого фінансову послугу розглядають як певний результат взаємодії між споживачами та виробниками таких послуг. У цьому випадку акцент робиться на дослідженні фінансової послуги як завершеної дії або сукупності певних дій; 2) процесний підхід – у межах якого фінансову послугу розглядають як процес взаємодії між виробниками та споживачами у результаті надання певних видів послуг. Звичайно, як результат реалізації такого процесу є надана фінансова послуга для споживача. При цьому вагома увага надається не лише аналізу результату взаємодії, а й дослідженню процесу.
7	п. 5 ч. 1. ст. 1 Закону України № 2664-III від 12.07.2001р.[58]	Фінансові послуги визначаються як операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Джерело: узагальнено автором.

Отже, як видно з Таблиці 1.1., на сьогодні існує декілька підходів до визначення поняття фінансової послуги, які можуть бути узагальнені на рисунку 1.1.:

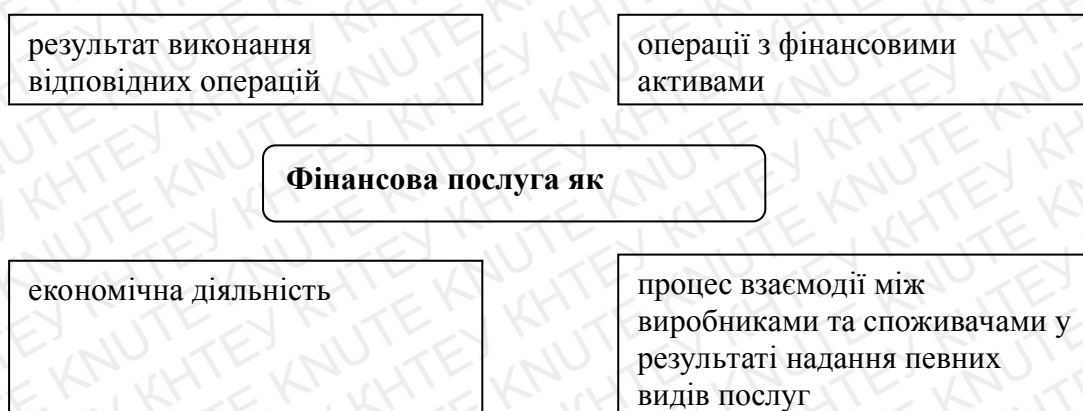

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «фінансова послуга»

Джерело: складено автором.

Так, підхід, згідно якому фінансова послуга трактується як результат виконання відповідних операцій, не в повній мірі є доречним. Таке зауваження ґрунтується на тому, що не в усіх випадках послуги можна вимірити за допомогою результативних показників, а отже, згідно такої логіки, відсутній результат – відсутня послуга, що в повній мірі не відображає економічний зміст фінансової послуги.

Науковий підхід до розгляду фінансової послуги як процесу взаємодії між виробниками та споживачами у результаті надання певних видів послуг також, не в повній мірі задовольняє вимогам розкриття змісту поняття фінансової послуги через те, що обмежується лише характеристикою тривалості фінансової послуги у часі.

Підхід до розкриття змісту фінансової послуги як економічної діяльності, навпаки є занадто абстрактним. Так, безперечно, фінансова послуга передбачає діяльність збоку суб'єктів її здійснення, але за таких умов висвітлюється лише суб'єктний зміст дефініції.

Найбільш доречним можна вважати підхід до розгляду сутності фінансової послуги як операції з фінансовими активами.

В той же час, економічний зміст фінансових послуг не може бути в повній мірі розкритим без дослідження складових таких послуг.

Фінансові послуги включають широкий перелік послуг, що надаються суб'єктами підприємницької діяльності. Серед них - платіжно-розрахункові послуги і послуги з переказу грошових коштів, кредитування, прийом депозитів та вкладів (заощаджень) населення, страхові послуги, лізингові послуги, комплекс послуг на ринку цінних паперів щодо інвестування та управління грошовими коштами громадян (брокерські, депозитарні послуги, послуги з довірчого управління і т.п.) тощо.

Операцію з надання фінансової послуги можна визначити, як послідовні узгоджені дії, що вживаються з метою надання фінансової послуги.

Визначальними ознаками фінансової послуги є:

а) у разі надання фінансова послуга передбачає здійснення операцій з фінансовими активами;

б) фінансова послуга надається фінансовою установою, а також, якщо це прямо передбачено законом, фізичними особами — суб'єктами підприємницької діяльності (далі — суб'єкти підприємницької діяльності).

Фінансовими вважаються такі послуги:

1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;

2) довірче управління фінансовими активами;

3) діяльність з обміну валют;

4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;

5) фінансовий лізинг;

6) надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту;

7) надання гарантій та поручительств;

8) переказ грошей;

9) послуги у сфері страхування та нагромаджувального пенсійного забезпечення;

10) торгівля цінними паперами;

11) факторинг;

12) інші операції, які відповідають критеріям, визначеним у ст. 1 Закону [26].

Фінансові послуги надаються фінансовими установами, а також, якщо це прямо передбачено законом, фізичними особами — суб'єктами підприємницької діяльності.

Фінансова установа — це юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, і внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку [26].

Вибір конкретних цілей діяльності фінансової установи в поточному періоді

залежить від багатьох факторів, які представлені на рис. 1.2.:

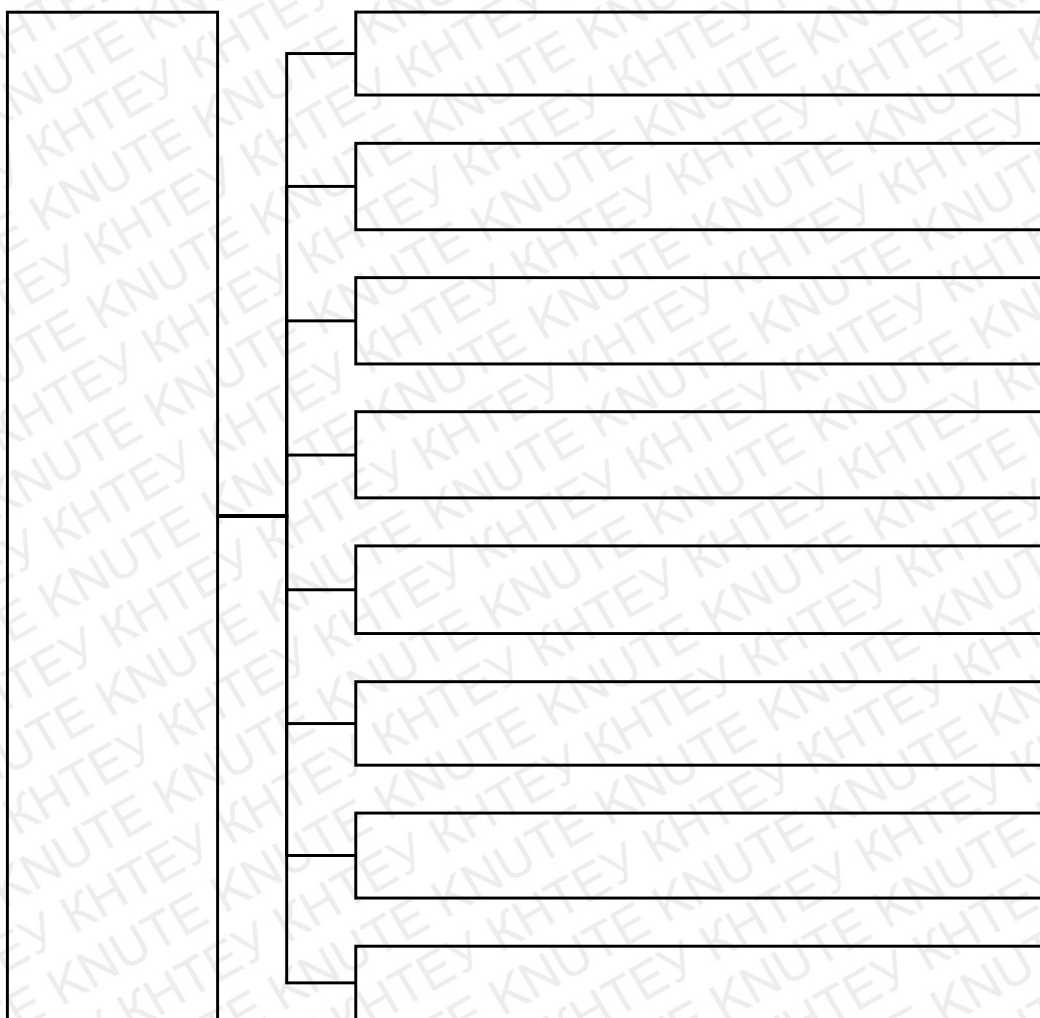

Рис. 1.2. Фактори, що впливають на розвиток фінансових установ

Джерело: складено автором.

Основними цілями діяльності фінансових установ є:

- завоювання частини (сегмента) ринку фінансових послуг;
- максимізація доходу і мінімізація витрат від реалізації фінансових послуг;
- максимізація прибутку власників фінансової установи;
- обмеження або уникнення ризиків, що супроводжують реалізацію фінансових послуг;
- підвищення якісних характеристик фінансових послуг;
- підтримка фінансової стабільності та ліквідності фінансової установи;
- фінансовий і соціальний захист членів фінансової установи;

- найбільш повне задоволення потреб клієнтів у фінансових послугах.

До фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, — інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг. Не є фінансовими установами (не мають статусу фінансової установи) незалежні фінансові посередники, що надають послуги з видачі фінансових гарантій в порядку та на умовах, визначених Митним кодексом України.

Фінансові установи залежно від видів фінансових послуг, які вони надають, можуть діяти як універсальні та спеціалізовані.

До універсальних відносять банки, які надають найбільший та найрізноманітніший набір фінансових послуг. Спеціалізовані надають один вид послуг, або декілька. Наприклад: страхові компанії забезпечують страховий захист осіб, ломбарди надають позики населенню, зберігачі зберігають цінні папери в електронній формі, депозитарії ведуть облік цінних паперів.

Для підвищення ефективності діяльності на ринку фінансових послуг фінансові установи мають право на добровільних засадах об'єднувати свою діяльність і створювати об'єднання, яке набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації у порядку, встановленому Законом для державної реєстрації юридичних осіб.

Найбільш поширеними в Україні об'єднаннями фінансових установ є такі [45].:

- небанківська фінансова група (НФГ) — група юридичних осіб, які мають спільного контролера (крім банку), що складається з двох або більше фінансових установ, у якій небанківська фінансова установа здійснює переважну діяльність. До складу НФГ входять небанківська фінансова холдингова компанія та компанія з надання допоміжних послуг, яка має спільного контролера з учасниками НФГ;
- банківська група — група юридичних осіб, які мають спільного

контролера, що складається: 1) з материнського банку і його українських та іноземних дочірніх або асоційованих компаній, які є фінансовими установами; 2) з 2-х і більше фінансових установ і в розпорядженні яких банківська діяльність є переважною. У склад банківської групи входять банківська холдингова компанія і компанія з надання допоміжних послуг, які мають спільного контролера з учасниками банківської групи і входять до її складу;

- банківська холдингова компанія — складова банківської групи. Фінансова холдингова компанія, в якій переважною діяльністю фінансових установ, що є її дочірніми та асоційованими компаніями, є банківська діяльність;

- об'єднання кредитних спілок — формуються за рахунок об'єднання діяльності та кредитних ресурсів декількох кредитних спілок (не менше десяти) з метою забезпечення взаємного кредитування та підвищення їх фінансової стабільності.

Перераховані об'єднання є професійними об'єднаннями фінансових установ. Крім професійних об'єднань фінансові установи можуть створювати неприбуткові асоціації, які не мають права займатися підприємницькою діяльністю, а створюються з метою захисту та представлення інтересів своїх членів, розвитку міжрегіональних і міжнародних зв'язків, забезпечення наукового та інформаційного обміну, розробки рекомендацій щодо фінансової діяльності тощо. У формі неприбуткових асоціацій діють:

- Асоціація українських банків;
- Національна асоціація недержавних пенсійних фондів України і адміністраторів недержавних пенсійних фондів;
- Українська асоціація інвестиційного бізнесу;
- Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв;
- Національна асоціація кредитних спілок України та інші [42].

Реалізація фінансових послуг для фінансових установ є виключним видом діяльності. Можливість і порядок надання окремих фінансових послуг юридичними особами, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, визначаються законами та нормативно-правовими актами державних

органів, що здійснюють регулювання діяльності фінансових установ і ринків фінансових послуг, виданими в межах їх компетенції.

Юридична особа набуває статусу фінансової установи після державної реєстрації і внесенні інформації про неї до відповідного реєстру фінансових установ. Кожний сегмент ринку фінансових послуг має свій орган, який веде реєстр. Наприклад, ведення Державного реєстру банків забезпечує НБУ, Державного реєстру небанківських фінансових установ (за винятком професійних учасників фондового ринку) — Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, фінансових установ ринку цінних паперів — Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку (НКЦПФР) [58].

Реєстр фінансових установ створюється з метою сприяння захисту інтересів споживачів фінансових послуг і для забезпечення органів державної і місцевої влади, учасників ринку фінансових послуг системою інформації про фінансову установу.

Для набуття статусу фінансової установи заявник подає до уповноваженого фінансового органу перелік документів, що визначений нормативно-правовими актами, серед яких:

- заява встановленого зразка про державну реєстрацію;
- копії установчих документів про створення юридичної особи;
- реєстраційна картка з загальною інформацією про юридичну особу;
- інформація про ліцензії та розроблені правила надання фінансових послуг;
- реєстраційна картка з інформацією про відокремлені підрозділи юридичної особи;
- інші документи, перелік і форми яких визначаються відповідними нормативно-правовими актами для окремих видів фінансових установ.

За умови прийняття позитивного рішення про внесення фінансової установи до відповідного Державного реєстру, уповноважений державний орган видає заявнику свідоцтво про реєстрацію фінансової установи.

Наступним етапом створення фінансової установи є забезпечення

ліцензійних умов та отримання ліцензії на надання фінансових послуг. Окремі види фінансових послуг можуть реалізовуватись без ліцензування, наприклад, з надання лізингових послуг.

Ліцензування є обов'язковим для таких видів послуг:

- а) страхові послуги;
- б) накопичувальне пенсійне забезпечення;
- в) надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів;
- г) будь-які фінансові послуги, пов'язані з залученням фінансових коштів фізичних осіб.

Ліцензія видається через 5 днів після ухвалення позитивного рішення і внесення плати. Якщо протягом 30 днів заявник не оплатив державний збір, рішення може бути скасовано, а ліцензія визначена недійсною [32].

Уповноваженими державними органами визначаються ліцензійні умови провадження діяльності з надання певного виду фінансових послуг. Серед них:

- наявність свідоцтва про державну реєстрацію фінансової установи;
- формування статутного капіталу фінансової установи у розмірі не нижчому за мінімальний; статутний капітал повинен бути сплачений у грошовій формі і розміщений на банківських рахунках;
- забезпеченість фінансової установи обліковою і реєструючою системами, що відповідають вимогам законодавства;
- наявність внутрішніх правил фінансової установи, що регламентують процес надання фінансових послуг;
- відповідність рівня професіоналізму та кваліфікації персоналу фінансової установи вимогам нормативно-правових актів і наявність відповідної кількості сертифікованих працівників;
- наявність власного або орендованого приміщення тощо.

До фінансових установ висуваються вимоги щодо їх організаційно-правової форми. Зокрема [20]:

- банки в Україні можуть створюватись у формі акціонерних товариств і

кооперативних банків;

- довірчі товариства — у формі товариств з додатковою відповідальністю;
- корпоративні інвестиційні фонди — у формі приватних акціонерних товариств;
- ломбарди можуть діяти як державні підприємства або повні господарські товариства.

Діяльність фінансових установ відбувається на конкурентній основі і з урахуванням вимог антимонопольного законодавства. Наприклад, обмежена участь однієї фінансової установи в статутному фонді іншої.

У фінансових установах обмежені права керівників і співробітників, які не можуть брати участь і приймати рішення про зобов'язання на їх користь або на користь установ чи підприємств, де вони або їх родичі мають діловий інтерес при укладанні договору з даною фінансовою установою.

Щодо реклами у фінансових установах, то забороняється надавати інформацію, що містить неправдиві відомості.

Для підвищення довіри клієнтів до фінансових установ останні повинні максимально забезпечити їх інформацією і на вимогу клієнта зобов'язані надати таку інформацію:

- 1) відомості про фінансові показники діяльності фінансової установи та її економічний стан, які підлягають обов'язковому оприлюдненню;
- 2) перелік керівників фінансової установи та її відокремлених підрозділів;
- 3) перелік послуг, що надаються фінансовою установою і їх вартість;
- 4) кількість акцій фінансової установи, які знаходяться у власності членів її виконавчого органу, та перелік осіб, частки яких у статутному капіталі фінансової установи перевищують 5 %;
- 5) іншу інформацію з питань надання фінансових послуг [23].

Усі фінансові установи підлягають обов'язковому зовнішньому аудиту. Його особливістю є:

- наявність спеціального сертифіката;
- відсутність спільних прав власності з фінансовою установою;

- входження до спеціального реєстру аудиторів фінансових установ.

Світовий досвід висуває три основні умови для початку ефективної діяльності фінансової установи:

- 1) виконання законодавчо-нормативних умов з реєстрації й облікової політики;
- 2) створення внутрішніх положень з правил надання послуг відповідно до законодавства;
- 3) підготовка кадрів і персоналу відповідно до характеру фінансових послуг. Фінансові послуги надаються фінансовими установами та суб'єктами підприємницької діяльності на підставі договору.

Договір про надання фінансової послуги — це цивільно-правовий контракт між offerentом фінансової послуги та його клієнтом, який містить істотні умови реалізації фінансової операції, що здійснюється на користь клієнта, визначає порядок взаємовідносин між сторонами контракту, їх права та обов'язки.

Договір про надання фінансової послуги укладається у письмовій формі і, якщо інше не передбачено Законом, повинен містити:

- назву документа;
- назву, адресу та реквізити суб'єкта господарювання;
- прізвище, ім'я і по батькові фізичної особи, яка отримує фінансові послуги, та її адресу;
- найменування та місцезнаходження юридичної особи — споживача фінансової послуги;
- найменування фінансової операції;
- розмір фінансового активу, зазначений у грошовому виразі, строки його внесення та умови взаєморозрахунків;
- строк дії договору;
- порядок зміни і припинення дії договору;
- права та обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору;
- інші умови за згодою сторін;

- підписи сторін [34].

Договір про надання фінансових послуг є публічним договором, за яким фінансова установа приймає на себе зобов'язання щодо реалізації фінансової операції на користь будь-якої особи, що звернеться до неї.

Важливою умовою договору про надання фінансової послуги є зазначення суми винагороди, яка сплачується фінансовій установі за реалізацію операції на користь клієнта. Ціна послуги встановлюється за домовленістю сторін. Зміни ціни фінансової послуги після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом.

Фінансова установа несе відповідальність перед клієнтом за невиконання умов договору про надання фінансової послуги.

В процесі реалізації фінансових послуг суб'єкти ринку використовують велику кількість різних договорів, найпоширенішими із яких є:

- договір гарантії (Дод. А);
- договір лізингу;
- договір доручення;
- кредитний договір (Дод. Б);
- договір факторингу (Дод. В);
- договір управління майном;
- дилерський договір;
- договір купівлі-продажу фінансових активів та інші [17].

Основні умови договору про надання фінансової послуги, його зміст та форму фінансова установа визначає відповідно до вимог нормативно-правових актів і внутрішніх правил фінансової установи.

Таким чином, дослідження економічної сутності операцій з надання фінансових послуг дозволяє визначити фінансову послугу, як операцію з фінансовими активами, що здійснюється в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження

Кожне дослідження, зокрема дослідження операцій з надання фінансових послуг, починається з огляду нормативно-правових документів.

Оновні нормативні документи з даного питання представлені в Додатку Г.

Особливий вплив на діяльність фінансових установ країн ЄС здійснює процес інтеграції цих країн, в ході якого в рамках ЄС формується єдиний ринок фінансових послуг. Верховною радою України 16 вересня 2014 р. було прийнято Закон України № 1678-VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Із цієї ж статті зрозумілим є те, що на сучасний період Угода може застосовуватися тимчасово, якщо ЄС письмовим повідомленням визначить сферу її тимчасової дії, а Україна надішле Депозитарію ратифікаційну грамоту. Очевидним є те, що на сьогодні в полі діяльності вітчизняних нормотворців є значна кількість завдань, пов'язаних з приведенням національного законодавства у відповідність із нормами права ЄС загалом та деяких країн, що є сторонами Угоди, зокрема [42]. Необхідно зазначити, що Україна вже розпочала нормотворчу діяльність щодо оперативного транспонування положень Угоди в національне законодавство, оскільки Кабінет Міністрів України 17 вересня 2014 р. видав Розпорядження № 847-р «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Особливої уваги заслуговують положення Угоди, які регламентують розвиток ринку фінансових послуг. Зокрема, відповідно до ст. 125 Угоди «фінансова послуга» означає будь-яку послугу фінансового характеру, яка пропонується постачальником фінансових послуг Сторони. Кожна Сторона Угоди докладає необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг і для боротьби з ухиленням від сплати податків на всій її території. Кожна Сторона

дозволяє постачальникам фінансових послуг іншої Сторони, заснованим на території цієї Сторони, надавати будь-яку нову фінансову послугу, подібну до тих, які ця Сторона дозволила б надавати власним постачальникам фінансових послуг згідно з національним законодавством у подібних умовах. Сторона може самостійно визначити юридичну форму надання послуги та може вимагати попереднього отримання дозволу на надання такої послуги. У ст. 133 Угоди прописаний алгоритм адаптації вітчизняного законодавства про фінансові послуги до норм і стандартів ЄС. Зокрема, Сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечить поступове удосконалення своїх чинних законів та майбутнього законодавства відповідно до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочинається з дати підписання цієї Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи, зазначені в Додатку XVII до цієї Угоди. Сторони домовилися, що ефективне і взаємне відкриття відповідних ринків має здійснюватись поступово та одночасно. Протягом процесу адаптації законодавства рівень доступу до ринку, що надається Сторонами на умовах взаємності, пов'язується з досягнутим прогресом адаптації законодавства відповідно до Додатка XXI-А Угоди. Рішення щодо початку наступного етапу відкриття ринку приймається на підставі оцінки якості прийнятого законодавства, а також його практичного застосування. Така оцінка регулярно здійснюється Комітетом з питань торгівлі. Україна надасть доступ до процедур укладення контрактів компаніям Сторони ЄС – заснованим як у межах, так і поза межами України – згідно з національними правилами державних закупівель на умовах не менш сприятливих, ніж ті, що застосовуються до українських компаній. Після реалізації останнього етапу адаптації законодавства Сторони розглянуть можливість взаємного надання доступу до ринків стосовно закупівель, вартість яких є навіть нижчою, ніж порогові значення Угоди [41].

Загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг установлює Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання

ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 №2664-III (далі — Закон) [58].

Метою Закону є створення правових засад для захисту інтересів споживачів фінансових послуг, правове забезпечення діяльності і розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг в Україні та єдиної державної політики у фінансовому секторі країни.

Крім того, правове регулювання надання фінансових послуг та державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюють в основному такі нормативні акти: Директива 73/183/ЄЕС Ради Європейського Співтовариства «Про скасування обмежень щодо вільного заснування банків та інших фінансових установ та вільного надання ними незалежних послуг» від 28 червня 1973 р., Директива 2000/12/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Щодо започаткування діяльності кредитних установ та її ведення» від 20.03.2000, Господарський кодекс України (далі — ГК) від 16.01.2003, Цивільний кодекс України (далі — ЦК) від 16.01.2003, Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001, Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000, Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997, Закон України «Про страхування» від 07.03.1996, Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19.06.2003, Закон України «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати» від 19.06.2003, Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15.03.2001, Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 28.11.2002, Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, затверджене Указом Президента України від 4 квітня 2003 р. № 292/2003, Положення про Державний реєстр фінансових установ, затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 41, Ліцензійні умови провадження страхової діяльності, затверджені розпорядженням Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 40, Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами,

затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 05.08.2003 № 25, Положення про заходи впливу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 42, Положення про реєстрацію кредитних спілок, затверджене Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 11.11.2003 № 115.

Буде доцільним стисло розглянути правове забезпечення окремих видів фінансових послуг, наведених в попередньому пункті 1.1.:

1. Випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків, переказ грошей. Загальні засади функціонування платіжних систем, а також поняття та загальний порядок проведення переказу грошей визначає Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.01 № 2346-III.

2. Довірче управління фінансовими активами, залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення. На підставі ст. 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 і за умови отримання письмового дозволу Національного банку України банки мають право здійснювати довірче управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами.

У гл. 70 ЦК (ст. 1029 ЦК) також зазначено, що за договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

Крім того, у Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 містяться визначення діяльності з управління цінними паперами та діяльності з управління активами.

Діяльність з управління цінними паперами — діяльність, що здійснюється від свого імені за винагороду протягом визначеного терміну на підставі

відповідного договору щодо управління переданими у володіння цінними паперами, які належать на правах власності іншій особі, в інтересах цієї особи або визначених цією особою третіх осіб.

Діяльність з управління активами — діяльність, що здійснюється за винагороду компанією з управління активами на підставі відповідного договору про управління активами, які належать інвесторам на праві власності.

Водночас певні положення щодо правового регулювання довірчого управління містяться також у Законах України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати».

3. Діяльність з обміну валют. Підставою проведення операцій з валютними цінностями є ст. 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність».

До валютно-обмінних операцій з іноземною валютою і дорожніми та іменними чеками належать:

- а) купівля у фізичних осіб — резидентів і нерезидентів готівкової іноземної валюти за готівкові гривні;
- б) продаж фізичним особам-резидентам готівкової іноземної валюти за готівкову гривню;
- в) зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту;
- г) купівля-продаж дорожніх чеків за готівкову іноземну валюту, а також купівля-продаж дорожніх чеків за готівкові гривні;
- д) конвертація (обмін) готівкової іноземної валюти однієї іноземної держави на готівкову іноземну валюту іншої іноземної держави;
- е) прийняття на інкасо банкнот іноземних держав та іменних чеків [20].

Порядок організації торгівлі іноземною валютою встановлений Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і контролю» (далі — Декрет) від 19.02.1993. Відповідно до ст. 6 Декрету торгівля іноземною

валютою на території України резидентами і нерезидентами — юридичними особами здійснюється через уповноважені банки та інші фінансові установи, що одержали ліцензію на торгівлю іноземною валютою Національного банку України. Уповноважені банки та інші фінансові установи, що одержали ліцензію Національного банку України, мають право від свого імені і за свій рахунок купувати іноземну валюту готівкою у фізичних осіб — резидентів і нерезидентів, а також продавати її фізичним особам — резидентам.

Крім того, з метою лібералізації валютного ринку України і вдосконалення порядку здійснення операцій купівлі-продажу іноземної валюти на валютному ринку України постановою Національного банку України від 18.03.1999 № 127 затверджені Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України.

5. Фінансовий лізинг. Загальні правові та економічні засади фінансового лізингу в основному визначені ЦК (ст. 806 ЦК), ГК (ст. 292 ГК), а також Законом України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про фінансовий лізинг» фінансовим лізингом визнається вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу.

За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її в користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше від одного року за встановлену плату (лізингові платежі).

6. Надання коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту, надання гарантій та поручительств.

Відповідно до п. 1.11.1 ст. 1 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» фінансовий кредит — це кошти, які надаються банком-резидентом або нерезидентом, кваліфікованим як банківська установа згідно із законодавством країни перебування нерезидента, або резидентами і нерезидентами, які мають статус небанківських фінансових установ, згідно з

відповідним законодавством, а також іноземними урядами або його офіційними агентствами чи міжнародними фінансовими організаціями та іншими кредиторами-нерезидентами в позику юридичній або фізичній особі на визначений строк, для цільового використання та під процент.

Правила надання фінансових кредитів установлюються Національним банком України (стосовно банківських кредитів), а також Кабінетом Міністрів України (стосовно небанківських фінансових організацій) відповідно до законодавства.

Варто зауважити, що положення Закону про право на здійснення операцій з надання фінансових послуг виключно фінансовими установами певним чином, на наш погляд, обмежує дієздатність юридичних та фізичних осіб. У ч. 2 ст. 6 Закону зазначено, що підстави, порядок та правові наслідки припинення дії договорів про надання фінансових послуг визначаються цивільним законодавством. Віднесення Законом таких сталих інститутів цивільного права, як позика, гарантія і поручительство, до окремих видів фінансових послуг якраз і вступає в суперечність із Цивільним кодексом України [71].

Правові засади здійснення операції позики закладено у гл. 71 ЦК. Статтею 1046 ЦК визначено, що за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку саму суму грошових коштів (суму позики) або таку саму кількість речей того самого роду та такої самої якості. Поряд з цим гл. 71 ЦК жодним чином не обмежує статусу учасників договору позики. Тобто сторонами договору позики за ЦК можуть бути фізичні та юридичні особи незалежно від їхнього правового статусу (а не виключно фінансові установи і фізичні особи — підприємці, як це передбачено Законом) [71].

Стосовно таких видів фінансових послуг, як поручительство і гарантія, можна зазначити таке. Поручительство (точніше порука) і гарантія належать до способів (видів) забезпечення виконання зобов'язань. Відповідно до ст. 553 ЦК за договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за

виконання ним свого обов'язку. У разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого порукою, боржник і поручитель відповідають перед кредитором як солідарні боржники, якщо договором поруки не встановлено додаткову (субсидіарну) відповідальність поручителя [71].

Поняття гарантії міститься і в ЦК, і в ГК.

Відповідно до ст. 560 ЦК за гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку[71].

Згідно зі ст. 200 ГК гарантія є специфічним засобом забезпечення виконання господарських зобов'язань способом письмового підтвердження (гарантійного листа) банком, іншою кредитною установою, страховою організацією (банківська гарантія) про задоволення вимог управненої сторони в розмірі повної грошової суми, зазначеної у письмовому підтвердженні, якщо третя особа (зобов'язана сторона) не виконає вказане в ньому певне зобов'язання, або настануть інші умови, передбачені у відповідному підтвердженні.

З огляду на викладене можна зробити висновок, що підприємства, які не є фінансовими установами, мають право надавати позики, гарантії й поруки відповідно до законодавства України.

Крім того, можливість та порядок надання окремих фінансових послуг юридичними особами, котрі за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, визначаються законами (у даному разі ЦК) та нормативно-правовими актами державних органів, що здійснюють регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг, виданими в межах їх компетенції (Держфінпослуг).

7. Послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення. Відносини у сфері страхування, спрямовані на створення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій та громадян регулюються ЦК (гл. 67 ЦК), ГК (ст. 352, 353, 354 ГК), а також Законом України «Про страхування» від 07.03.1996.

Відповідно до ст. 352 ГК страхування — це діяльність спеціально

уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються через сплату страхувальниками страхових платежів. Ліцензійні умови провадження страхової діяльності затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (далі — Держфінпослуг) від 28.08.2003 № 40.

Складовою частиною системи накопичувального пенсійного забезпечення є система недержавного пенсійного забезпечення. Правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні визначає Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003. Послуги у сфері накопичувального забезпечення надаються на підставі пенсійного контракту. Відповідно до ст. 55 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» пенсійний контракт є договором між пенсійним фондом та його вкладником, який укладається від імені пенсійного фонду його адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або кількох учасників фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

8. Торгівля цінними паперами. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 торгівля цінними паперами — здійснення цивільно-правових угод з цінними паперами, які передбачають оплату цінних паперів проти їх поставки новому власнику на підставі договорів доручення чи комісії за рахунок своїх клієнтів (брокерська діяльність) або від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу третім особам (дилерська діяльність), крім випадків, передбачених законодавством.

Крім того, відповідно до ст. 356 ГК торговці цінними паперами мають право здійснювати такі види посередницької діяльності [71]:

- а) виконання за дорученням, від імені та за рахунок емітента обов'язків щодо організації передплати на цінні папери або їх реалізації іншим способом;
- б) купівлю-продаж цінних паперів, що здійснюється торговцем цінними

паперами від свого імені, за дорученням і за рахунок іншої особи;

в) купівлю-продаж цінних паперів, що здійснюється торговцем цінними паперами від свого імені та за свій рахунок.

9. Факторинг. Загальні умови та порядок здійснення факторингових операцій визначаються ЦК (гл. 73), ГК (ст. 350 ГК), Законом України «Про банки і банківську діяльність» (ст. 47 Закону), іншими законами, а також нормативно-правовими актами Національного банку України.

Відповідно до ст. 1077 ЦК за договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату, а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника) [71].

Отже, з огляду на чинне законодавство України у сфері фінансових послуг можна зробити висновок, що воно відповідає основним стандартам законодавства ЄС. Однак поряд з низкою позитивних змін існують деякі невирішені питання, що стосуються як суті даних відносин, так і формальних, процедурних питань (неузгодженість положень підзаконних нормативних актів між собою, необхідність оновлення положень, що у них містяться). Актуальними залишаються питання узгодженості дій органів виконавчої влади у сфері адаптації, відсутності механізму контролю Верховної Ради за відповідністю українського законодавства та законопроектів, що знаходяться на розгляді парламенту, вимогам та положенням законодавства ЄС.

Крім нормативно-правової бази розглянемо спеціальну літературу, що стосується операцій з надання фінансових послуг.

Наприклад, М. Дубина у своїй праці досліджував сутність поняття “фінансова послуга”. Проводив аналіз наявних у літературі трактувань визначення сутності зазначеного поняття, що дало можливість з'ясувати два наукові підходи: результативний і процесний. Теоретичний базис

дослідження таких послуг був поглиблений візуалізацією та описом концептуальної моделі фінансової послуги, ідентифікацією її ознак та класифікацією видів окреслених послуг.

С. В. Волосович досліджувала наукові підходи до визначення ринку фінансових послуг. Запропонувала розглядати ринок фінансових послуг з функціональної та інституційної точок зору. Було з'ясовано, що з функціональної точки зору ринок фінансових послуг є сукупністю економічних відносин, що виникають при здійсненні операцій з фінансовими активами. Також було здійснено оцінку існуючих класифікацій ринків фінансових послуг. Запропоновано класифікувати ринки фінансових послуг за загальними та специфічними ознаками.

Отже, проведений аналіз нормативних актів і спеціальної літератури дозволив зробити висновок, що нормативно-правові документи постійно змінюються і потребують безперервного вдосконалення.

Щодо спеціальної літератури з теми операцій з надання фінансових послуг, слід відмітити, що дана тема недостатньо досліджена і потребує подальшого вивчення.

1.3. Передумови організації та методики обліку та аналізу операцій надання фінансових послуг у ТОВ «ФК «Локо»

ТОВ «Фінансова компанія «ЛОКО» активно влилась у ринок фінансових послуг в другій половині 2016 року.

Портфель факторингових операцій складається із викуплених компанією:

- прав банків за проблемними кредитами в іноземній та національній валюті;
- прав вимог Державного управління справами до його боржників;
- прав вимог різних постачальників та виконавців робіт до підприємств будівельної галузі, комунальних підприємств м. Києва.

Компанія є активним учасником публічних торгів активами Фонду гарантування вкладів населення.

Професіоналізм персоналу компанії забезпечує дієву функціональну спроможність налагоджувати контакт із боржниками та працювати з майном, яке є в забезпеченні за придбаними кредитами, в т.ч. вилучення майна на баланс компанії з ціллю продажу через прилюдні торги ефективним власникам, внесення в статутні капітали великих будівельних компаній, створення складно-структурованих схем фінансування розвитку застарілих активів.

Розпорядження Держфінпослуг № 41 є базовим, а його вимоги повинні застосовувати всі, без виключення, фінансові установи. В той же час, у вказаному розпорядженні викладені загальні вимоги щодо порядку внесення юридичних осіб до Реєстру фінансових установ (далі в тексті - Реєстр). Також Держфінпослуг прийнято декілька розпоряджень, які встановлюють додаткові вимоги до облікової та реєструючої системи фінансових установ.

З цією метою всі фінансові установи поділено на дві групи, до першої з яких включено кредитні спілки, ломбарди, страхові компанії, та пенсійні фонди. Ці установи керуються у своїй діяльності положеннями Розпорядження Держфінпослуг № 41 та, зокрема, переліком нормативних актів Держфінпослуг, що визначають особливості їх реєстрації як фінансових установ, певні додаткові умови їхньої діяльності.

До другої групи включено всі інші фінансові установи, зокрема, ті, що надають лізингові, факторингові, клірингові послуги, послуги порук та позики, здійснюють діяльність з надання гарантій, довірчі товариства, та інші, які, згідно з висновками Держфінпослуг, можуть бути віднесені до того чи іншого виду фінансових послуг (далі в тексті - фінансові компанії). Для цих компаній, окрім вимог Розпорядження Держфінпослуг № 41, також встановлено додаткові правила, яких потрібно дотримуватися, для того, щоб бути визнаними фінансовими установами. Правила наведені в Розпорядженні Держфінпослуг № 152. Розглянемо його положення.

Вимоги щодо розміру власного капіталу ТОВ «ФК «Локо» наведені у пунктах 2.1.4 та 2.2 Розпорядження Держфінпослуг № 152. Відповідно до їх вимог ТОВ «ФК «Локо» на дату реєстрації як фінансової установи (тобто на дату подання Заяви про внесення інформації до Державного реєстру фінансових установ, наведену в додатку № 2 до Розпорядження Держфінпослуг № 41 (далі - Заява)) [43] повинна мати власний капітал у розмірі, що не менше 1 млн. грн (5 млн грн фактично).

Сума власного капіталу має бути зазначена, по-перше, в установчих документах (статут) ТОВ «ФК «Локо», по-друге, - в фінансовій звітності ("Баланс" та "Звіт про фінансові результати"), складеній відповідно до вимог Наказу МФУ № 87 станом на останній день кварталу, що передує кварталу, в якому подається Заява, та підтвердженій аудитором або аудиторською фірмою (звітність подається в електронному та паперовому вигляді, а остання прошивається та завіряється підписом аудитора (керівника аудиторської фірми) та його (її) печаткою). Крім цього в установчих документах зазначаються основні види діяльності, а саме:

Код КВЕД 64.92 Інші види кредитування (основний);
Код КВЕД 64.99 Надання інших фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення).

ТОВ «ФК «Локо» повинна вести бухгалтерський облік відповідно до вимог Закону № 996-XIV, П(С)БО, інших законодавчих актів України. Додаткові вимоги щодо облікової та реєструючої системи встановлені в ст. 5 Розпорядження Держфінпослуг № 152 [44].

Так обов'язковій реєстрації підлягають договори про надання фінансових послуг (в електронному та паперовому вигляді).

Реєстрація вказаних договорів здійснюється ТОВ «ФК «Локо» шляхом ведення Журналу обліку укладених і виконаних договорів про надання фінансових послуг (складається в хронологічному порядку (окремо за кожним видом послуг) та має обов'язково містити:

1) номер запису за порядком;

- 2) дату і номер укладеного договору;
- 3) найменування юридичної особи (П.І.Б. фізичної особи) - споживача фінансових послуг;
- 4) ідентифікаційний код за ЄДРПОУ вказаної юридичної особи (або ідентифікаційний номер фізичної особи);
- 5) розмір (суму) фінансової послуги (активу) (у грошовому виразі);
- 6) дату закінчення строку дії договору (або дату анулювання договору) та карток обліку виконаних договорів (складається в хронологічному порядку (окремо за кожним договором (контрагентом)) та має обов'язково містити окрім тих самих реквізитів, що і журнал, таку інформацію:
 - а) номер картки;
 - б) відомості про отримані (видані) грошові кошти та/або фінансові активи (дату отримання (видачі) грошових коштів та/або фінансових активів, суму грошових коштів та/або розмір фінансових активів згідно з договором);
 - в) суму винагороди, суму інших нарахувань згідно з умовами договору, загальну суму та/або розмір фінансових активів, одержаних на дату заповнення картки;
 - г) реквізити документа(ів), який(і) підтверджує(ють) виконання зобов'язань сторін за договором про фінансову послугу 6.

Відповідно до пп. 5.10 Розпорядження Держфінпослуг № 152 договори з надання фінансових послуг разом з додатками повинні зберігатися в ТОВ «ФК «Локо» протягом п'яти років після виконання взаємних зобов'язань сторін договору (або відмови від договору за згодою сторін) [44].

Для того, щоб надавати певні фінансові послуги, компанія повинна мати працівників відповідного фаху та рівня знань. Це стосується і керівника ТОВ «ФК «Локо», який повинен мати повну вищу юридичну або економічну освіту. Також керівник та працівники ТОВ «ФК «Локо», що безпосередньо здійснюють діяльність з надання відповідних видів фінансових послуг, не мають непогашеної судимості за корисливі злочини.

Відповідний фаховий рівень керівника ТОВ «ФК «Локо» та її працівників, що безпосередньо здійснюють діяльність з надання фінансових послуг, зазначений в довідці (паперовому та електронному варіанті додатку 3 Розпорядження Держфінпослуг № 152), яка подається разом із Заявою.

Крім того, в цій довідці вказується, що керівник та працівники ТОВ «ФК «Локо» беруть на себе зобов'язання: не брати участь у підготовці та затвердженні рішення по фінансовій установі щодо прийняття будь-якого зобов'язання на свою користь, а також на користь установи або підприємства, в якому вони, їх близьки родичі або підприємство, яким вони володіють, мають діловий інтерес; укласти договори із вказаною фінансовою установою на одержання відповідних фінансових послуг, але тільки на умовах, що не відрізняються від звичайних (тобто, які надаються стороннім організаціям).

Керівник ТОВ «ФК «Локо» бере на себе додаткові зобов'язання щодо відмови від укладання договорів на надання зазначених фінансовій установі професійних послуг (робіт) у випадку, якщо загальні збори власників не нададуть попередньої згоди. Приймання керівником та працівниками таких зобов'язань є згідно з вимогами ст. 10 Закону № 2664-III обов'язковою умовою.

Відповідно до пп. 2.1.6 Розпорядження Держфінпослуг № 152 ТОВ «ФК «Локо» повинна мати відповідні технічні умови для надання фінансових послуг. До таких технічних умов слід віднести наявність приміщень (власних, орендованих), обладнання, комп'ютерної техніки, засобів зв'язку та програмного забезпечення, технічні можливості яких забезпечують постійне формування поточної інформації про надання фінансових послуг клієнтам та надання звітності до уповноважених органів державної влади [44].

Вказані відомості вносяться ТОВ «ФК «Локо» до довідки, що складається у довільній формі, та подається до Держфінпослуг разом із Заявою. Зазначена довідка засвідчується підписом керівника фінансової компанії та печаткою. Відомості про технічні умови (в тому числі і про наявність приміщень) відокремлених підрозділів фінансових компаній (в разі їх наявності) також вносяться до довідки.

Окрім наведених в Розпорядженні Держфінпослуг № 41 (див. "ШБ" № 10 стор. 18) документів, та вищенаведених документів, ТОВ «ФК «Локо», для її реєстрації, відповідно до пп. 3.1 Розпорядження Держфінпослуг № 152, разом із Заявою подала додатково до Держфінпослуг: копію свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи; інформацію про відсутність порушень чинного законодавства в сфері регулювання ринків фінансових послуг протягом року, що передує року подання Заяви (крім новостворених) [44].

Інформація, яка надається ТОВ «ФК «Локо» в електронному вигляді, має співпадати з інформацією, що міститься у поданому паперовому варіанті документів. І, звичайно, всі документи необхідно складати відповідно до вимог Держфінпослуг. Тільки після додержання переліку всіх вищенаведених вимог, фінансова компанія має право одержати Свідоцтво про реєстрацію як фінансової установи та Додаток до свідоцтва про реєстрацію як фінансової установи (додаток № 1 до Розпорядження Держфінпослуг № 152), із вказаними в останньому видами послуг.

Згідно пп. 3.1.5 Розпорядження Держфінпослуг № 152 разом із Заявою ТОВ «ФК «Локо» подається вказана звітність, а також складена відповідно до Наказу МФУ № 87 фінансова звітність (електронний та паперовий варіант Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал) станом на останній день року, що передує року, в якому подається вказана Заява.

Ця звітність також підтверджується аудитором (аудиторською фірмою). Вказаний "Звіт про фінансові результати", який засвідчено аудитором (аудиторською фірмою), повинен підтверджувати те, що в фінансовій компанії відсутні збитки за останній рік. Фінансові ж компанії, які створені протягом одного року, що передує даті подання Заяви, надають за такий рік фінансову звітність тільки у складі Балансу.

Перелік аудиторів (аудиторських фірм), які сертифіковані Аудиторською палатою України відповідно до Закону України "Про аудиторську діяльність" від 22.04.1993 р. № 3125-XII та які можуть перевіряти фінансові установи,

затверджується Держфінпослуг. Так аудитор може надавати аудиторські послуги на ринках фінансових послуг тільки після внесення його до реєстру аудиторів згідно вимог Розпорядження Держфінпослуг № 86.

Згідно пп. 3.1.7 Розпорядження Держфінпослуг № 152 ТОВ «ФК «Локо» разом з аудиторським висновком подає до Держфінпослуг "Довідку про відсутність взаємовідносин щодо права власності, заборгованості або іншого конфлікту інтересів з аудитором (аудиторською фірмою), який здійснив аудиторську перевірку фінансової компанії".

Відповідно до пп. 3.1.9 та пп. 3.1.10 Наказу Держфінпослуг № 152, ТОВ «ФК «Локо» має подавати разом із Заявою вказану інформацію (довідка у довільній формі), тобто про наявність та відповідність вимогам чинного законодавства системи бухгалтерського обліку, облікової та реєструючої системи щодо фінансових послуг, також копії положень (правил), що регулюють порядок надання фінансових послуг (порядок їх складання такий самий, як і для юридичних осіб - не фінансових установ.

Порядок навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації працівників ТОВ «ФК «Локо», затверджений Розпорядженням Держфінпослуг № 183. Для керівників фінансових установ кваліфікаційний мінімум знань затверджується Держфінпослуг окремим розпорядженням.

Якщо ТОВ «ФК «Локо» захоче змінити вид фінансової послуги, що надається, або додати певний вид послуги, слід замінити додаток до Свідоцтва [Дод. Д]. Це здійснюється у строк не більше ніж 30 днів від дати надходження до Держфінпослуг заяви та переліку документів. Інакше, потрібно буде подавати всі вказані документи вдруге. Зазначимо також, що розгляд документів, поданих фінансовими компаніями для реєстрації, здійснює Департамент нагляду за фінансовими компаніями Держфінпослуг.

На основі фінансової звітності компанії, наведеної в Додатках Е, Ж, З, можна провести загальний вертикальний аналіз активів та пасивів підприємства [Дод. И, К]. На основі викладених розрахунків, видно, що активну діяльність компанія розпочала в 2016 році. У цьому році, порівняно з 2015р., збільшилась

вартість основних засобів, що свідчить про появу основних засобів на балансі компанії. Ця тенденція продовжилась і в 2017р. – приріст вартості склав 12,12%. Сума довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємства у 2016 році зростає, що призводить до підвищення фінансового потенціалу підприємства, проте у 2017 році знову зменшується до показників 2015 року. У 2016 році сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 2868 тис.грн. Значення показника демонструє підвищення, але після цього спостерігаємо зміну тенденції і зменшення суми дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 16,7 %. На кінець 2017 року сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 2389 тис. грн. Сума ж іншої поточної заборгованості збільшувалась стрімкими темпами – від 1 тис. грн у 2015 році до 25315 тис. грн у 2016 році та 57746 тис. грн у 2017р. Сума грошових коштів коливається на розрахунковому рахунку та в касі, що нормально для будь-якого підприємства.

На початок 2015 року загальна вартість оборотних активів становила 4999 тис.грн. Спочатку спостерігається приріст оборотних активів на 717.04 %. У наступному періоді тенденція змінилась і обсяг зменшився на 87,56 %.

У першому році досліджуваного періоду загальна вартість активів складала 5000 тис.грн. Спочатку спостерігається приріст активів на 1288,8%. Цей факт свідчить про підвищення потенціалу підприємства генерувати прибуток для власників, адже сума активів, що приймає участь у інвестиційному та фінансовому процесі росте. Тенденція залишалася незмінною протягом всього періоду і приріст склав 0,16 % на останній рік порівняно з попереднім.

Щодо пасивів підприємства можна зазначити, що в 2015 році сума статутного капіталу становила 5000 тис.грн. і залишалася незмінною до кінця 2017 року. В 2015 році сума непокритого збитку становила 3 тис. грн. В 2016 році показник змінився до значення 567 тис. грн нерозподіленого прибутку. Позитивне значення показника є хорошим явищем, яке свідчить, що зростання власного капіталу суб'єкта господарювання відбувається за рахунок ефективної роботи менеджменту. Далі напромак тенденції був таким же, тож можемо стверджувати,

що менеджмент здатний виконувати поставлені перед ним завдання. На кінець 2017 року сума нерозподіленого прибутку становила 1234 тис.грн.

В 2015 році сума кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги (тобто товарні кредити від інших підприємств, які не оформлені векселем) становила 3 тис.грн. В 2016 році сума збільшується до 7 тис. грн, а наступного року – до 150 тис. грн.

На кінець 2015 року сума власного капіталу підприємства становила 4997 тис.грн. В 2016 році цей показник збільшився на 12.01 % порівняно з попереднім. Це позитивна динаміка, яка свідчить про підвищення добробуту інвесторів і власників підприємства. Після цього сума власного капіталу продовжує зростати – на 12,56 % порівняно з роком раніше, що є однозначно позитивною тенденцією. На кінець 2017 року сума власного капіталу підприємства становила 6300 тис.грн.

У першому році загальна вартість пасивів становила 5000 тис.грн. Спочатку спостерігається приріст показника на 1288,8 %. Цей факт свідчить про підвищення загальної суми фінансових ресурсів підприємства, що використовується для здійснення своєї діяльності. Тенденція залишалася незмінною протягом всього періоду і подальший приріст склав 0,16% в останньому році порівняно з попереднім.

Крім цього, на основі аналізу Звіту про фінансові результати [Дод. Л], видно, що в 2016 році сумарний обсяг чистого доходу склав 3655 тис.грн, проте в 2017 році чистий дохід становив вже 1639 тис. грн, що негативно впливає на фінансове становище підприємства, зменшує його частку ринку. Крім цього, у 2016 році сума валового прибутку становила 3556 тис.грн. У загальному випадку позитивне значення показника свідчить про досить ефективний контроль за собівартістю продукції. Зворотне явище означає перевищення собівартості над доходами від реалізації послуг підприємства. В 2017 році сума валового прибутку склала 1419 тис. грн., що на 60,1% менше, ніж у попередньому році. Позитивне значення показника Фінансового результату від операційної діяльності свідчить про ефективну основну діяльність підприємства, яка здатна генерувати прибуток. Негативне значення показника означає низьку ефективність операційного

процесу. На даному підприємстві вищезгаданий показник набув позитивного значення лише у 2016 році і становив 700 тис. грн. В 2015 році сума фінансового результату до оподаткування була збитковою на 3 тис.грн. Позитивне значення показника свідчить про ефективну діяльність підприємства. Негативне або низьке значення показника вказує на необхідність шукати шляхи зниження витрат і підвищення доходів підприємства. В 2016 році сума прибутку до оподаткування склала 732 тис.грн., а в останньому році — 870 тис.грн.

Як результат розглянутих вище факторів слід зазначити, що підприємство сформувало негативний чистий фінансовий результат в 2015 році, який склав -3 тис.грн. Сума чистого прибутку в 2016 році, становить 600 тис.грн. Це позитивне явище, яке свідчить про те, що підприємство діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів. У другій половині періоду ситуація не змінюється за 2017 рік сума чистого фінансового результату від діяльності підприємства склала 713 тис.грн, що є позитивною тенденцією.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні основи обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг можна зробити висновки, що існує декілька підходів до визначення поняття фінансової послуги.

Завдяки проведеним дослідженням фінансову послугу можна визначити, як операцію з фінансовими активами, що здійснюється в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Також, з огляду на чинне законодавство України у сфері фінансових послуг можна зробити висновок, що воно відповідає основним стандартам законодавства ЄС. Однак поряд з низкою позитивних змін існують деякі невирішені питання, що стосуються як суті даних відносин, так і формальних, процедурних питань (неузгодженість положень підзаконних нормативних актів

між собою, необхідність оновлення положень, що у них містяться). Актуальними залишаються питання неузгодженості дій органів виконавчої влади у сфері адаптації, відсутності механізму контролю Верховної Ради за відповідністю українського законодавства та законопроектів, що знаходяться на розгляді парламенту, вимогам та положенням законодавства ЄС.

Отже, проведений аналіз нормативних актів і спеціальної літератури дозволив зробити висновок, що нормативно-правові документи постійно змінюються і потребують безперервного вдосконалення.

Щодо спеціальної літератури з теми операцій з надання фінансових послуг, слід відмітити, що дана тема недостатньо досліджена і потребує подальшого вивчення.

Аналіз фінансових показників досліджуваного підприємства показує, що діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів, оскільки отримує чистий прибуток у результаті своєї діяльності.

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

2.1. Організація обліку операцій з надання фінансових послуг

Окрім загальноприйнятих нормативно-правових актів з організації обліку, облік з надання фінансових послуг регулюється й додатковими нормативно-правовими актами:

- «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;
- «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» ;.

Основоположними доповненнями до вищевказаних законодавчих актів, є розпорядчі акти Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (Держфінпослуг), які стверджують:

- професійні вимоги до директорів та головних бухгалтерів фінансових компаній;
- правила ведення державного реєстру фінансових установ;
- заходи впливу Держкомфінпослуг за порушення законодавства про фінансові послуги;
- правила проведення інспекцій Держкомфінпослуг;
- умови віднесення операцій з фінансовими активами до фінансових послуг.

Бухгалтерський облік у фінансовій компанії може вестися декількома способами [48]:

- створюється бухгалтерська служба, очолювана головним бухгалтером;
- штатним розкладом передбачається тільки посаду бухгалтера;

- облік ведеться позаштатним співробітником, оформленим як фізична особа-підприємець;
- укладається договір з на обслуговування з аудиторською компанією.

У будь-якому з обраних варіантів, професійний бухгалтер фінансової компанії повинен повністю відповідати таким кваліфікаційним вимогам:

- мати вищу освіту необхідної спеціалізації;
- працювати за фахом від 3-х років і більше;
- пройти підвищення кваліфікації та скласти іспит на відповідність знань професійним вимогам до головних бухгалтерів фінансових установ.
- мати бездоганну репутацію (не перебувати в керівній ланці структур, які протягом останніх 5 років були визнані банкрутом);
- на момент працевлаштування не мати судимості.

У ТОВ «ФК «Локо» для ведення бухгалтерського обліку передбачено посаду бухгалтера, який відповідає усім переліченим вище вимогам.

Економічна природа фінансової послуги визначає специфіку методології бухгалтерського та податкового обліку, види первинних документів. Тому для розуміння суті діяльності фінансових установ і відповідного відображення господарських операцій в обліку необхідно розглянути, що в законодавчому полі віднесено до фінансових установ та фінансових послуг [64].

Загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг встановлює Закон № 2664-III, який, зокрема, розкриває зміст термінів, сутність фінансових установ і визначає перелік фінансових послуг.

Цим Законом передбачено, що до фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, — інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг.

Не є фінансовими установами (не мають статусу фінансової установи) незалежні фінансові посередники, що надають послуги з видачі

фінансових гарантій в порядку та на умовах, визначених Митним кодексом.

Згідно з вищезазначеним Законом терміни вживаються у таких значеннях [58]:

- фінансова установа — юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку;
- кредитна установа — фінансова установа, яка відповідно до закону має право за рахунок залучених коштів надавати фінансові кредити на власний ризик;
- фінансовий кредит — кошти, які надаються у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк та під проценти;
- фінансові активи — кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів;
- фінансова послуга — операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, — і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів;
- ринки фінансових послуг — сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг (до ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів);
- учасники ринку фінансових послуг — особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру

саморегулівних організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; споживачі фінансових послуг. Законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть визначатися інші учасники ринків фінансових послуг.

Стаття 4 Закону № 2664-III визначає перелік фінансових послуг, до яких належать [58]:

- випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;
- довірче управління фінансовими активами;
- діяльність з обміну валют;
- залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
- фінансовий лізинг;
- надання коштів у позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту;
- надання гарантій та поручительств;
- переказ коштів;
- послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення;
- професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню;
- факторинг;
- адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах; управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону № 978;
- операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів;
- банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону № 2121.

Таким чином, можна виділити специфіку бухгалтерського та податкового обліку фінансових установ за такими аспектами:

- об'єктом обліку виступають переважно операції, в яких предметом є грошові кошти або фінансові активи, виражені в іншій, ніж грошова, формі, а також взяті зобов'язання (наприклад, гарантії та поручительство);
- сукупність господарських операцій, в яких об'єктами обліку виступають грошові та матеріальні активи (наприклад, придбання орендодавцем матеріальних цінностей за замовленням орендаря з наступною передачею орендарю права користування такими матеріальними цінностями; надання кредитів під заставу майна та у разі необхідності — реалізація заставленого майна);
- одночасна присутність оподатковуваних і неоподатковуваних операцій, наявність специфічних зборів (наприклад, внесків до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; особливого податку за операціями з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами).

Податковим кодексом передбачено, що для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством [47].

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, визначеними попереднім абзацом.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів і витрат з урахуванням положень Податкового кодексу.

Податковим законодавством встановлено загальні правила для визначення

об'єкта оподаткування, у тому числі для фінансових установ.

Доходи та витрати визначаються на підставі первинних документів, що підтверджують отримання (здійснення) платником податку доходів (витрат), обов'язковість ведення та зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розділом II вищезазначеного Кодексу.

Крім того, Податковий кодекс містить застереження, що до складу витрат не включаються витрати, не підтверджені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами, обов'язковість ведення та зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку.

У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платник податків зобов'язаний у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити контролюючий орган за місцем обліку в порядку, встановленому Податковим кодексом для подання податкової звітності, та контролюючий орган, яким було здійснено митне оформлення відповідної митної декларації.

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу.

Крім того, податкове законодавство дозволяє використовувати як первинні документи для підтвердження доходів і витрат за операціями з цінними паперами та деривативами (похідними інструментами), що перебувають в обігу на фондовій біржі, такі оригінали:

- для торговців цінними паперами — учасників фондової біржі — біржового звіту за звітний період;
- для платників податку — клієнтів торговців цінними паперами — учасників фондової біржі — звіту торговця цінними паперами, який формується на підставі біржового звіту та договору з таким торговцем.

Якщо фінансова установа є платником ПДВ, вона веде окремий податковий облік з ПДВ за операціями, що:

- підлягають оподаткуванню за основною ставкою;
- підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою;
- не є об'єктом оподаткування;
- звільнені від оподаткування [47].

Податкове законодавство містить застереження з приводу первинних документів у податковому обліку з ПДВ, а саме: не відносяться до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені податковими накладними (або підтверджені податковими накладними, оформленими з порушенням вимог ст. 201 Податкового кодексу) чи митними деклараціями, іншими документами.

Підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту без отримання податкової накладної, також є:

- транспортний квиток, готельний рахунок або рахунок, який виставляється платнику податку за послуги зв'язку, інші послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку, що містять загальну суму платежу, суму податку та податковий номер продавця, крім тих, форму яких встановлено міжнародними стандартами;
- касові чеки, які містять суму отриманих товарів/послуг, загальну суму нарахованого податку (з визначенням фіскального номера та податкового номера постачальника; при цьому з метою такого нарахування загальна сума отриманих товарів/послуг не може перевищувати 200 грн. на день (без урахування податку)).

У разі використання платниками для розрахунків із споживачами реєстраторів розрахункових операцій касовий чек має містити дані про загальну суму коштів, що підлягає сплаті покупцем з урахуванням податку, та суму цього податку, що сплачується у складі загальної суми.

Порядок обчислення та накопичення реєстраторами розрахункових операцій сум податку встановлює Кабінет Міністрів України.

Фінансова установа як платник податків зобов'язана подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших

показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків і зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання.

Контролюючі органи мають право запитувати та вивчати під час проведення перевірок фінансових установ первинні документи, що використовуються в бухгалтерському обліку, реєстри, фінансову, статистичну та іншу звітність, пов'язану з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів, виконанням вимог законодавства, контроль за додержанням якого покладено на контролюючі органи; звертатися до суду із заявою про вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів у випадках, передбачених Податковим кодексом.

При проведенні перевірок посадові особи контролюючого органу мають право отримувати у платників податків належним чином завірені копії первинних фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, що свідчать про приховування (заниження) об'єктів оподаткування, несплату податків, зборів, платежів, порушення вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Такі копії мають бути засвідчені підписом платника податків або його посадової особи та скріплені печаткою (за наявності).

Забороняється вилучення оригіналів первинних, фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, за винятком випадків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Крім того, платник податків зобов'язаний забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи, а у разі її неподання — з передбаченого Податковим кодексом граничного терміну подання такої звітності. У разі ліквідації платника податків зазначені документи за період діяльності платника податків не менш

як 1095 днів, що передували даті ліквідації платника податків, у встановленому законодавством порядку передаються до архіву.

Незабезпечення платником податків зберігання первинних документів, облікових та інших реєстрів, бухгалтерської та статистичної звітності, інших документів з питань обчислення та сплати податків і зборів протягом установлених ст. 44 Податкового кодексу строків їх зберігання та/або ненадання платником податків контролюючим органам оригіналів документів чи їх копій при здійсненні податкового контролю у випадках, передбачених цим Кодексом, тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 510 грн. Ті самі дії, вчинені платником податків, до якого протягом року було застосовано штраф за таке саме порушення, тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1020 грн.

Копії первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку можуть бути вилучені у підприємства тільки за рішенням відповідних органів, прийнятим у межах їх повноважень, передбачених законом. Обов'язковим є складання реєстру документів, що вилучаються у порядку, встановленому законодавством.

Вилучення оригіналів таких документів і реєстрів забороняється, крім випадків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються та документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка.

Первинними документами для відображення в бухгалтерському та податковому обліку наданих (придбаних) фінансових послуг вважаються: договір, акт виконаних послуг, акт взаємозаліку, платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, касовий ордер, меморіальний ордер, розрахунковий чек, виписка банку, зберігача, депозитарія, акт страхового випадку, податкова накладна, наказ керівника, судові рішення, біржовий звіт, звіт торговця цінними паперами та інші документи, оформлені відповідно до вимог законодавства та внутрішньооблікової політики фінансової установи [44].

Як уже зазначалося, на підставі первинних документів фінансова установа

складає реєстри бухгалтерського та податкового обліку, які надалі відображаються у фінансовій та податковій звітності.

Публічні акціонерні товариства, банки, фінансові компанії, а також інші підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність і консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.

Платники податку, які відповідно до Закону про бухоблік застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності, ведуть облік доходів і витрат за такими стандартами з урахуванням положень Податкового кодексу. Такі платники податку при застосуванні положень цього Кодексу, в яких міститься посилання на положення (стандарти) бухгалтерського обліку, застосовують відповідні міжнародні стандарти фінансової звітності.

Публічні акціонерні товариства, підприємства — емітенти іпотечних облігацій, іпотечних сертифікатів, облігацій підприємств і сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, а також професійні учасники фондового ринку, банки, страховики та інші фінансові установи зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність і річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком шляхом розміщення на власній веб-сторінці з опублікуванням у періодичних або неперіодичних виданнях [52]. ТОВ «ФК «Локо» не є винятком і публікує фінансову звітність на сайті компанії - <http://fc-loco.com> та у спеціалізованій газеті.

Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні здійснюється відповідними органами у межах їх повноважень, передбачених законом.

2.2. Фінансовий облік та оподаткування операцій з надання фінансових послуг

Одним з факторів, які сьогодні чинять негативний вплив на розвиток ринку фінансових послуг в Україні, є невирішене в повному обсязі питання оподаткування операцій з надання фінансових послуг. Податок на операції з надання фінансових послуг стягується з вартості окремих фінансових операцій. Зазвичай він пропонується як інструмент залучення доходів при одночасному обмеженні фінансових операцій, що вважаються соціально небажаними, таких як високочастотний трейдинг. Однак, як і інші податки з операцій, дане оподаткування має непередбачуваний ефект «каскаду», він проходить через ланцюг поставок, підвищуючи вартість капіталу для деяких підприємств в більшому ступені, ніж для інших, і потенційно створюючи стимули до скорочення фінансового посередництва, зменшуючи обсяг фінансових операцій [8, с. 9].

На думку ряду вчених, введення податку на операції з надання фінансових послуг є одним з небагатьох доступних варіантів, що створює базис для генерації фінансових ресурсів в достатній кількості для покриття витрат на глобальні економічні витрати країни. Це дозволить врівноважити податкове навантаження, а також стримати спекулятивну поведінку на валютному і фондовому ринках.

Специфіка оподаткування операцій з надання фінансових послуг в різних країнах обумовлюється рядом факторів:

- поняттям фінансової послуги,
- підходом до побудови механізму оподаткування прямими і непрямими податками,
- розвиненістю фінансової інфраструктури,
- рівнем конкуренції на фінансових ринках і т.д..

Так, введення податку на операції з надання фінансових послуг в 10 країнах Європейського союзу з 28 вересня 2012 р ознаменувало собою зміну підходу до податкового регулювання фінансового сектора. Об'єктом оподаткування виступають операції і послуги, пов'язані з купівлею і продажем фінансових

інструментів (акції, облігації, інструменти грошового ринку, операції організацій, що здійснюють спільне інвестування), за умови, що один з учасників здійснюючи операції з зазначеними інструментами діє на основі законодавчих актів, що регулюють зазначену діяльність в державі - члені ЄС, і що фінансові установи (наприклад, інвестиційний фонд, кредитна установа), створені в державі - члені ЄС, є стороною угоди, діють або за свій рахунок, або за рахунок іншої особи або діють від імені однієї зі сторін в угоді [9, с. 20].

Разом з тим, до цих пір пропозиції ЄС щодо досліджуваного податку не користуються широкою міжнародною підтримкою, не отримали вони прямої підтримки і у більшості країн Європейського союзу. Чотири країни ЄС висловили серйозну стурбованість, тоді як дев'ять країн заявили про свою підтримку. Франція ввела в односторонньому порядку тимчасовий податок на операції з надання фінансових послуг 1 серпня 2012 року з ставкою 0,2 відсотка у випадку визнання квоти акцій у Франції, незалежно від місця проведення операції - у Франції або за її межами. У разі операцій, що проводяться тільки у Франції, даний податок буде стягуватися за ставкою 0,01 відсотка і з операцій високочастотного трейдингу і свопів кредитного дефолту за суверенними облігаціями ЄС, які були придбані для будь-яких цілей, за виключенням хеджування [10].

Безумовно, важливим аспектом упорядкування операцій з надання фінансових послуг, у тому числі з метою належного оподаткування, є їх облік. Бухгалтерські документи обліку слугують засобом юридичного обґрунтування облікових записів, використовуються для управління господарською діяльністю, контролю за правильністю дій матеріально-відповідальних осіб. Специфіка обліку досліджуваних операцій залежить від виду фінансової послуги.

Наприклад, при видачі гарантій у бухгалтерському обліку фінансова установа (гарант) відображає суму забезпеченого ним зобов'язання за договором гарантії на дебеті позабалансового рахунка 05 "Гарантії та забезпечення надані". При цьому, відповідно до вимог Інструкції МФУ № 291, облік зобов'язань, забезпечених гарантією, у гаранта здійснюється відповідно до їхньої вартості, зазначеної в договорі гарантії. Якщо гарант погашає зобов'язання боржника

(принципала), що були забезпечені гарантією, сума такого зобов'язання відображається по кредиту рахунка 05). Аналітичний облік забезпечень зобов'язань за договором гарантії ведеться в гаранта по кожному зазначеному договорі окремо. Слід зазначити, що сума забезпеченого зобов'язання за договором гарантії відображається в бенефіціара (кредитора) на позабалансовому рахунку 06 "Гарантії та забезпечення отримані", а в принципала (боржника) взагалі не відображається на позабалансових рахунках [13].

Найбільш гостро потреба в належному обліку операцій з надання фінансових послуг знайшла свій прояв в останній чверті двадцятого століття, коли поряд з глобалізацією комерційної діяльності та зростанням можливостей виходу на міжнародні ринки, відбувався процес оформлення загальноприйнятих правил складання фінансової звітності. Це необхідно для того, щоб підприємства, що виходять на міжнародні ринки, були їх повноправними учасниками, а стандарти бухгалтерського обліку об'єктивно відображали діяльність і майновий стан компаній. Перехід на міжнародну практику обліку суттєво полегшує взаємини з іноземними інвесторами, сприяє збільшенню кількості спільних проектів в сфері надання фінансових послуг.

Необхідно підкреслити, що приведення системи обліку у відповідність з міжнародними стандартами є не тільки проблемою України. Процес гармонізації і стандартизації системи бухгалтерського обліку носить глобальний характер. Наприклад, в рамках Європейського економічного співтовариства робота над цим питанням триває вже близько 40 років.

Основними базовими проблемами діючої системи обліку для суб'єктів надання фінансових послуг можна визнати:

- відсутність єдності в трактуванні і розумінні ряду важливих термінів бухгалтерського обліку;
- наявність труднощів в техніко-технологічному забезпеченні облікової політики суб'єктів малого бізнесу сфери фінансових послуг;
- використання застарілих методів обліку і формування звітності, яких складно застосовувати в сучасних ринкових умовах;

- відсутність єдиної нормативної бази, яка включала б у себе правила і рекомендації з ведення бухгалтерського та податкового обліку [9, с. 22].

Для прикладу можна розглянути факторингові операції, які надає ТОВ «ФК «Локо» та їх облік.

У зв'язку з тим, що є багато різновидів факторингу, технологічний цикл проведення операції може бути різним. У класичному варіанті факторинг — це повне фінансове обслуговування постачальника та кредитування під рахунки-фактури без права регресу.

Як правило, банк або факторингова компанія, які надають такі послуги, сплачують 80—90 % вартості перевідступлених боргових вимог (рахунків-фактур), що виникають між контрагентами в процесі реалізації товарів і послуг на умовах комерційного кредиту, та одержує право на отримання платежу за ними. Залишок (10—20 %) за мінусом плати за послугу та процентів за користування кредитними коштами виплачується постачальнику після стягнення заборгованості з покупця [44].

Відповідно до договору про факторинг боржник здійснює платіж факторові на підставі одержаного від клієнта або фактора письмового повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові, в якому зазначаються:

- сума грошової вимоги, що підлягає виконанню;
- фактор, якому має бути здійснено платіж.

При цьому виконання боржником грошової вимоги факторові звільняє його від зобов'язання перед клієнтом. Крім того, згідно з Цивільним кодексом України наступне відступлення (перепоступка) фактором права грошової вимоги третій особі не допускається.

Послідовність проведення факторингових операцій може бути такою:

- 1) укладання товарної угоди між покупцем і продавцем;
- 2) відвантаження товарів, надання послуг відповідно до укладеної угоди;
- 3) звернення постачальника товарів (послуг) до фінансової установи із заявою-проханням про укладення договору факторингу;

4) аналіз економічного та фінансового стану юридичної особи — постачальника, перевірка платоспроможності покупця, зазначеного в заявці постачальника, та прийняття рішення про можливість укладання договору;

5) укладення факторингової угоди між постачальником і фінансовою установою про передачу першим свого права стягнення дебіторської заборгованості з покупця новому кредитору та визначення умов зазначеної юридичної дії;

6) втрата постачальником права вимоги на стягнення дебіторської заборгованості, тобто вибуття первинного кредитора із зобов'язання;

7) нотаріальне засвідчення постачальником копій документів (товарного договору, товаророзпорядчих документів, боргових розписок), що засвідчують про право вимоги, та передача їх оригіналів новому кредиторові;

8) сплата фінансовою установою поданих постачальником розрахункових документів у обсягах, визначених факторинговою угодою;

9) повідомлення боржника про поступку вимоги;

10) сплата боржником зобов'язань на користь нового кредитора.

Для ведення фактором бухгалтерського обліку операцій по наданню послуг факторингу рекомендується використовувати рахунки та відкривати до них субрахунки (Табл. 2.1, Табл. 2.2):

Таблиця. 2.1

Облік типових операцій безобігового факторингу з правом регресу

№ пор.	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Купівля дебіторської заборгованості в клієнта з нарахуванням доходу	377	685
			719
2	Перерахування клієнту договірної вартості дебіторської заборгованості	685	311
3	Надходження платежу від боржника	311	377
4	Висування регресної вимоги до клієнта	685	377
5	Нарахування резерву сумнівних та безнадійних	944	38

	боргів		
6	Погашення регресної вимоги клієнтом	311	685
7	Результат операційної діяльності	719	791
8	Віднесення витрат на сумнівні та безнадійні борги до фінансового результату	791	944

Операції факторингу без права регресу забезпечують гарантоване та своєчасне надходження грошових коштів постачальнику.

Табл. 2.2

Облік типових операцій факторингу без права регресу

№ пор.	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Купівля дебіторської заборгованості в клієнта з нарахуванням доходу	377	685 719
2	Перерахування клієнту договірної вартості дебіторської заборгованості	685	311
3	Надходження платежу від боржника	311	377
4	Нарахування резерву сумнівних боргів	944	38
5	Списання заборгованості боржника за рахунок резерву сумнівних боргів	38	377
6	Результат операційної діяльності	719	791
7	Віднесення витрат на сумнівні борги до фінансового результату	791	944

Головною економічною перевагою застосування факторингу є швидке перетворення дебіторської заборгованості у грошові кошти. Але крім цього, класичний факторинг передбачає наявність фінансового, бухгалтерського, інформаційного, збутового, страхового, юридичного та іншого обслуговування постачальника фактором.

Отже, важливою характеристикою факторингової послуги є її комплексний характер, оскільки, крім кредитування поставок продукції, фактор виконує ще низку додаткових функцій, пов'язаних з обслуговуванням клієнта, які надаються відповідно до угоди про повне обслуговування.

Повне обслуговування передбачає:

- захист від виникнення сумнівних боргів і забезпечення гарантованого надходження грошових коштів;
- управління кредитом;
- облік реалізації продукції;
- кредитування у формі попередньої оплати (за бажанням постачальника) чи оплати суми перепоступки боргових вимог (за мінусом витрат) на певну дату.

Повне обслуговування проводиться за умови, що постачальник перевідступає фактору борги всіх своїх клієнтів. Така умова оптимальна для обох сторін, оскільки йдеться про сукупний кредитний ризик усього портфеля постачальника, а постачальникові не потрібно вести окремий облік неперепоступлених боргових вимог.

Угоди про повне обслуговування з відкритим факторингом без права регресу використовують переважно за постійних і тривалих контактів між постачальником і банком (факторинговою компанією).

Угода про повне обслуговування з правом регресу відрізняється від попередньої тим, що факторингова компанія (банк) не страхує кредитний ризик, на який наражається клієнт. Це означає, що фактор має право повернути постачальникові боргові вимоги на будь-яку суму, не оплачені клієнтами протягом певного строку (зазвичай протягом 90 днів від установленної дати платежу) [44].

Різновид факторингу з повним обслуговуванням практично можна розглядати як агентську угоду. Підприємство має власну ефективну систему обліку та управління кредитами, але воно потребує захисту від кредитних та інших ризиків. В умовах укладеної факторингової угоди зазначається, що фактор придбає неоплачені боргові вимоги, а постачальник є його агентом з інкасування. Напис на рахунку повідомляє про участь в операції фактора, хоча платіж здійснюватиметься на ім'я постачальника, котрий діє як агент на користь фактора. Перевага такого типу факторингових угод полягає в тому, що знижуються витрати фактора на оцінку кредитоспроможності клієнта, а плата за операцію стягується з постачальника.

Головною метою більшості підприємців, які використовують операції факторингу з повним обслуговуванням, є одержання додаткових грошових коштів. Як правило, фактор сплачує лише близько 80 % вартості перепоступлених боргових вимог. Це зумовлено низкою об'єктивних причин: насамперед необхідний деякий час для уникнення помилок і суперечливих питань у рахунках для того, щоб фактор міг компенсувати попередньо сплачені суми в разі порушення постачальником умов факторингової угоди.

Оподаткування операцій з надання фінансових послуг можна розглядати в двох аспектах. По перше, по відношенню до ризикованого базису діяльності суб'єктів надання фінансових послуг, податки можуть слугувати коригувальним інструментом, який зменшує ймовірність майбутніх криз. По-друге, такі податки можуть також слугувати інструментом поповнення державної скарбниці ресурсами, необхідними для покриття витрат, пов'язаних з минулим і будь-якими майбутніми кризами.

Бухгалтерський облік за розрахунками з податку на додану вартість (далі – ПДВ) залежить від того, як їх оподатковують відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ).

На основі цього Мінфін своїм наказом затвердив Інструкцію з бухгалтерського обліку податку на додану вартість від 01.07.1997 № 141 (далі – Інструкція № 141). Для бухобліку ПДВ – це ключовий документ.

ПДВ-операції відображаються на таких субрахунках:

641 «Розрахунки з податків»,

643 «Податкові зобов'язання»,

644 «Податковий кредит»,

315 «Спеціальні рахунки в національній валюті».

Аналітичні рахунки забезпечують деталізацію. Наприклад, субрахунок 641 узагальнює показники за різними податками. Тому суми ПДВ слід відображати на аналітичному рахунку «Розрахунки за податком на додану вартість» (п. 1 Інструкції № 141). Зазвичай, використовують субрахунок 6412.

Сучасний облік операцій з надання фінансових послуг необхідно розглядати як фінансове ядро управлінської системи суб'єктів господарювання, що дозволяє зацікавленим особи відстежувати всі аспекти, пов'язані з впорядкуванням надання фінансових послуг, у тому числі належним оподаткуванням.

Методологія формування інформації про доходи і витрати в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності встановлена стандартами бухобліку. Так, підприємства, які ведуть облік: за національними стандартами – застосовують норми П(С)БО 15 «Дохід» і П(С)БО 16 «Витрати»; міжнародними – норми МСБО 18 «Дохід». Спеціального стандарту для визнання та відображення у звітності витрат у МСБО немає. Тому такі підприємства для узагальнення інформації про витрати повинні керуватися іншими стандартами МСБО, у яких викладено критерії визнання активів і зобов'язань для тих або інших господарських операцій.

Фінрезультат визначається за кожним видом діяльності підприємства (операційна, фінансова, інша) із періодичністю, установлену в обліковій політиці (місяць, квартал, рік).

Для узагальнення інформації про фінансові результати в бухобліку призначено однойменний рахунок 79, який має три субрахунки:

791 «Результат операційної діяльності». За кредитом субрахунка відображаються в порядку закриття рахунків доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід»), за дебетом – у порядку закриття рахунків обліку собівартість реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративні, збутові, інші операційні витрати (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»);

792 «Результат фінансових операцій». За кредитом субрахунка відображається списання в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом – списання фінансових витрат із рахунків 95 «Фінансові витрати» і 96 «Втрати від участі в капіталі»;

793 «Результат іншої діяльності».

За кредитом субрахунка відображається списання в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності підприємства, за дебетом – списання витрат із рахунка 97 «Інші витрати». Зазначимо, що для узагальнення інформації про витрати підприємства мають право застосовувати тільки рахунки класу 8 «Витрати за елементами» (без застосування рахунків класу 9).

Таким чином, в процесі вдосконалення облікової політики важливо забезпечити відповідність податкового та бухгалтерського обліку не тільки на рівні суб'єкта надання фінансових послуг, а й на рівні законодавства. Для приведення всіх даних у відповідність і з метою подальшого вдосконалення бухгалтерського і податкового обліку для суб'єктів надання фінансових послуг має бути передбачено поступовий перехід облікової політики на платформу міжнародних стандартів фінансової звітності.

2.3. Узагальнення інформації про операції з надання фінансових послуг у фінансовій та управлінській звітності

Моніторинг фінансових операцій узагальнюється лише на стадії первинного моніторингу та проявляється в формах обліку та надання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

До таких форм відноситься:

- для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (страховиків (перестраховиків), кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових установ; платіжних організацій та членів платіжних систем, що є небанківськими установами; еквайрингових та клірингових установ; товарних, фондових та інших бірж; професійних учасників ринку цінних паперів; компаній з управління активами; операторів поштового зв'язку, інших установ, які проводять фінансові операції з переказу коштів; суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та

азартні ігри, у тому числі казино, електронне (віртуальне) казино, у випадку проведення фінансової операції, пов'язаної з прийняттям чи поверненням ставок або виплатою виграшів; інших юридичних осіб, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги):

1-ФМ «Форма обліку суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу)»;

2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу»;

4-ФМ «Повідомлення про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу»;

- для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу (крім одноосібних, юридичних осіб, які проводять фінансові операції з товарами (виконують роботи, надають послуги) за готівку, у випадку проведення фінансової операції на суму, яка дорівнює чи перевищує 150000 гривень або дорівнює чи перевищує суму, еквівалентну зазначеній, в іноземній валюті, та суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та азартні ігри, у тому числі казино, електронне (віртуальне) казино, у випадку проведення фінансової операції, пов'язаної з прийняттям чи поверненням ставок або виплатою виграшів):

1-ФМ «Форма обліку суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу)»;

2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу»;

- для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи:

1-ФМ «Форма обліку суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу)»;

2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу»;

- для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу
- юридичних осіб, які проводять фінансові операції з товарами (виконують роботи, надають послуги) за готівку:

1-ФМ «Форма обліку суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу)»;

2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу»;

З 01.01.2018 набув чинності Порядок надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами – юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу, затверджений розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 26.09.2017 № 3840 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24.10.2017 за № 1294/31162 (далі – Порядок).

Відповідно до Порядку фінансові компанії, довірчі товариства та лізингодавці подають звітність, передбачену Порядком, в електронній формі з дотриманням вимог Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг".

Обов'язковим реквізитом такої звітності є електронний цифровий підпис відповідно до Закону України "Про електронний цифровий підпис".

Звітність фінансових компаній, довірчих товариств та лізингодавців заповнюється в онлайн режимі та подається через програмний продукт «Комплексна інформаційна система Нацкомфінпослуг»

Для фінансового сектору буде впроваджена єдина Система фінансової звітності. Відповідний Меморандум про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності (надання звітності у форматі XBRL) підписали очільники Міністерства фінансів України, Національного банку

України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Згідно з документом, основне завдання регуляторів – запровадження в Україні нової Системи фінансової звітності, яка дозволить здійснювати прийом, обробку, перевірку та розкриття фінансової звітності підприємств у єдиному електронному форматі. Основою для роботи Системи стане стандарт XBRL. Система пропонуватиме єдиний стандарт звітності в залежності від видів діяльності компаній та буде обладнана єдиним вікном для її подання.

Передбачається, що її запуск відбудеться у 2019 році, оскільки відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», підприємства, що становлять суспільний інтерес, повинні складати і подавати фінансову звітність органам державної влади за міжнародними стандартами в єдиному електронному форматі саме з 2019 року.

Нова Система фінансової звітності запроваджуватиметься на базі НКЦПФР.

Регулятори фінансового сектору беруть активну участь у розробці єдиної Системи фінансової звітності для учасників фінансового ринку.

Відповідно до законодавства, подавати фінансову звітність у рамках нової Системи будуть підприємства, що становлять суспільний інтерес:

- емітенти, цінні папери яких допущені до біржових торгів;
- банки;
- страховики;
- недержавні пенсійні фонди;
- інші фінансові установи та підприємства, які належать до великих підприємств.

При цьому, до переліку таких підприємств не були включені професійні учасники фондового ринку.

Компаніям, які здійснюють декілька видів професійної діяльності, та регулюються різними регуляторами, не буде потрібно складати звітність для кожного з регуляторів окремо.

Запровадження в Україні стандарту фінансової звітності за стандартом XBRL відбувається за участі міжнародних донорів – Проекту технічної допомоги ЄС «Технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору» (EU-FINSTAR) і Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору».

Нагадаємо, питання удосконалення фінансової звітності є одним з ключових елементів Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Так, основною метою компоненти В.12 Програми «Звітність фінансового сектору» є перехід до подання звітності у електронному форматі за стандартом XBRL.

XBRL (англ. eXtensible Business Reporting Language – «розширювана мова ділової звітності») – відкритий стандарт обміну діловою інформацією. У західних країнах він є загальновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ і GAAP США в електронному вигляді. Відкритість стандарту означає, що компаніям, які використовують XBRL, не потрібно купувати ліцензії і сплачувати комісії за його використання.

Стандарт XBRL розроблений міжнародною організацією XBRL International Inc. для обміну бізнес-інформацією між бізнес-системами. Він широко використовується в багатьох країнах регуляторами ринків цінних паперів, банківськими регуляторами, реєструючими та податковими органами, а також національними статистичними агентствами. На даний час XBRL офіційно рекомендований до використання і підтримується Радою з МСФЗ для електронного складання звітності за стандартами МСФЗ.

Основні переваги XBRL:

- автоматичне введення-вивід даних без повторної трансформації;
- швидкість і автоматичне складання звіту, в тому числі консолідованого;
- швидкий, ефективний і надійний аналіз і зіставлення даних;
- відстеження даних, скорочення часу ухвалення рішень;
- просування ефективності та економичності для регуляторного (наглядового) процесу.

Одним із найуживаніших напрямків використання XBRL є регламентація складання, подання та аналізу фінансової інформації, а саме фінансових звітів. XBRL базується на показниках і правилах таксономії.

Таксономія фінансової звітності – склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю, а також взаємозв'язків між ними та іншими елементами таксономії.

Висновки до розділу 2

Отже, крім загальноприйнятих нормативно-правових актів з організації обліку, облік з надання фінансових послуг регулюється й додатковими нормативно-правовими актами.

Бухгалтерський облік у фінансовій компанії може вестися декількома способами, як от:

- шляхом створення бухгалтерської служби, очолюваної головним бухгалтером;
- шляхом передбачення у штатному розписі тільки посади бухгалтера;
- шляхом ведення обліку позаштатним співробітником, оформленим як фізична особа-підприємець;
- за допомогою укладення договору на обслуговування з аудиторською компанією.

Важливим аспектом упорядкування операцій з надання фінансових послуг, у тому числі з метою належного оподаткування, є їх облік. Бухгалтерські документи обліку слугують засобом юридичного обґрунтування облікових записів, використовуються для управління господарською діяльністю, контролю за правильністю дій матеріально-відповідальних осіб. Специфіка обліку досліджуваних операцій залежить від виду фінансової послуги.

Методологія формування інформації про доходи і витрати в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності встановлена стандартами бухобліку.

В процесі вдосконалення облікової політики важливо забезпечити відповідність податкового та бухгалтерського обліку не тільки на рівні суб'єкта надання фінансових послуг, а й на рівні законодавства. Для приведення всіх даних у відповідність і з метою подальшого вдосконалення бухгалтерського і податкового обліку для суб'єктів надання фінансових послуг має бути передбачено поступовий перехід облікової політики на платформу міжнародних стандартів фінансової звітності.

Також на даний час офіційно рекомендований до використання і підтримується Радою з МСФЗ XBRL для електронного складання звітності за стандартами МСФЗ - відкритий стандарт обміну діловою інформацією. У західних країнах він є загальновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ і GAAP США в електронному вигляді. Відкритість стандарту означає, що компаніям, які використовують XBRL, не потрібно купувати ліцензії і сплачувати комісії за його використання.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

3.1. Джерела, основні показники та методи аналізу операцій з надання фінансових послуг

Аналіз операцій з надання фінансових послуг здійснюється суб'єктами фінансового моніторингу.

Суб'єкти моніторингу фінансових операцій поділяються на дві групи:

- суб'єкти первинного фінансового моніторингу;
- суб'єкти державного фінансового моніторингу.

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу мають власні обов'язки, права та відповідальність.

При цьому суб'єкт первинного фінансового моніторингу з метою виконання покладених на нього завдань має право звертатися із запитами до органів виконавчої влади, правоохоронних органів, Національного банку України, юридичних осіб, які в установленому законодавством порядку інформують про результати розгляду такого запиту.

Керівники та працівники суб'єктів первинного фінансового моніторингу, відповідальні за проведення фінансового моніторингу.

Суб'єктом державного фінансового моніторингу є Служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг), яка є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Основними завданнями Держфінмоніторингу є (рис.3.1.):

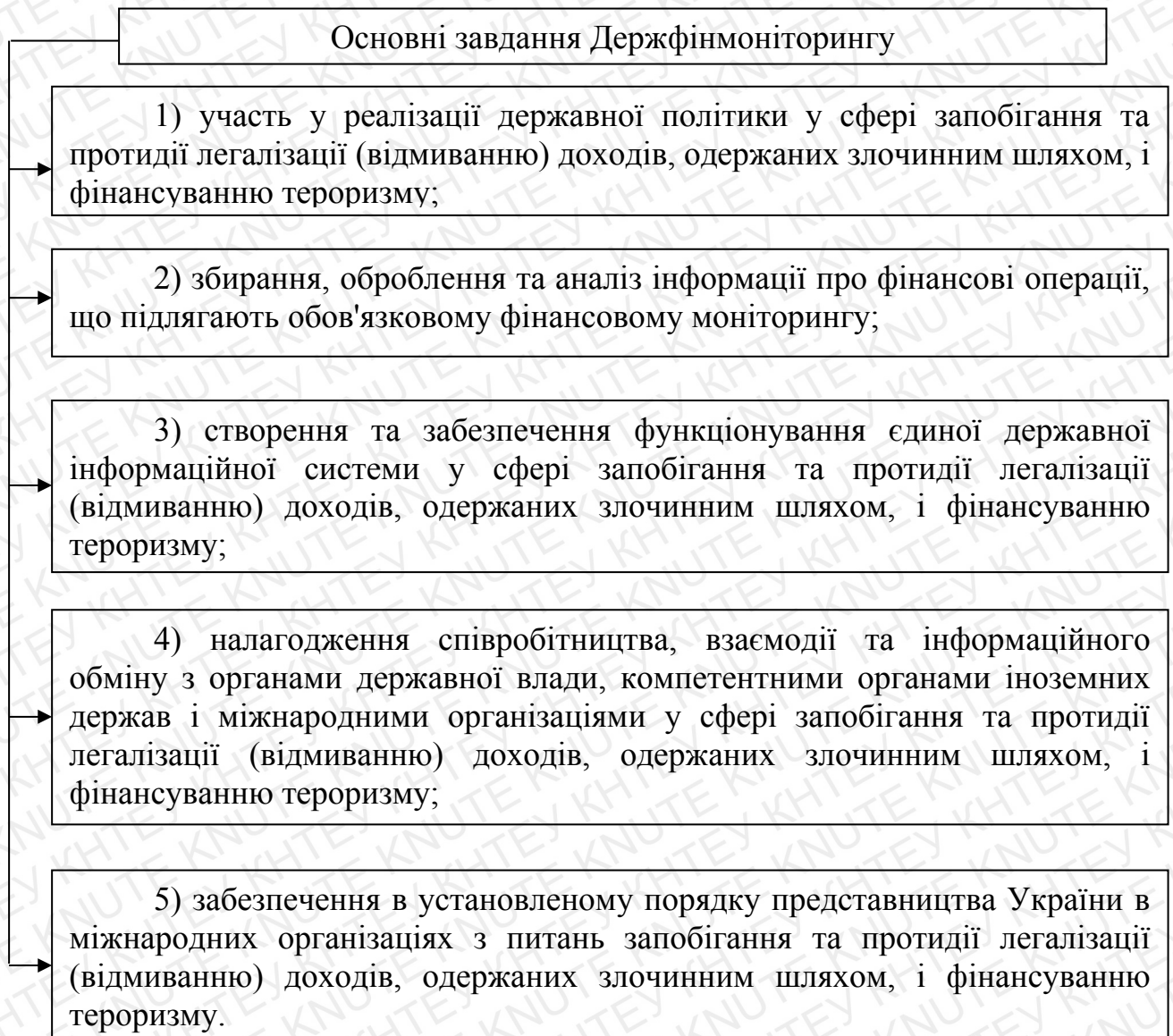

Рис.3.1. Основні завдання Держфінмоніторингу [44]

Держфінмоніторинг відповідно до покладених на нього завдань:

- 1) розробляє і затверджує комплексні заходи щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;
- 2) бере участь у розробленні проектів Державної програми економічного і соціального розвитку та Державного бюджету України, Програми діяльності Кабінету Міністрів України;
- 3) співпрацює з центральними органами виконавчої влади та державними органами, які відповідно до законодавства виконують функції регулювання і

нагляду за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу, а також іншими державними органами з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

4) надає за наявності достатніх підстав для віднесення фінансової операції до такої, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, правоохоронним органам відповідні узагальнені матеріали;

5) здійснює в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму методичне забезпечення суб'єктів первинного фінансового моніторингу, центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, які відповідно до законодавства виконують функції з регулювання і нагляду за такими суб'єктами, координує заходи, що проводяться ними в цій сфері;

6) установлює кваліфікаційні вимоги до осіб, що призначаються відповідальними за проведення внутрішнього фінансового моніторингу;

7) проводить аналіз ефективності заходів, що вживаються суб'єктами первинного фінансового моніторингу для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

8) вносить пропозиції щодо розроблення законодавчих актів, бере в установленому порядку участь у підготовці інших нормативно-правових актів з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

9) узагальнює надану правоохоронними та іншими державними органами інформацію, що стосується легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, аналізує динаміку розвитку негативних тенденцій у цій сфері, досліджує методи та фінансові схеми легалізації (відмивання) таких доходів і фінансування тероризму, розробляє та подає в установленому порядку пропозиції щодо вдосконалення законодавства у цій сфері;

10) сприяє виявленню в фінансових операціях ознак використання доходів, одержаних злочинним шляхом;

11) забезпечує ведення в установленому законодавством порядку обліку фінансових операцій, які мають ознаки таких, що підлягають фінансовому моніторингу;

12) забезпечує формування переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, та доведення його до суб'єктів первинного фінансового моніторингу у порядку, погодженому з іншими суб'єктами державного фінансового моніторингу;

13) приймає рішення про подальше зупинення проведення фінансової операції на строк до п'яти робочих днів у разі надходження від суб'єкта первинного фінансового моніторингу повідомлення про її зупинення на строк до двох робочих днів, якщо її учасником або вигодоодержувачем за цією операцією є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності;

14) організовує наради, семінари, конференції з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

15) надає роз'яснення щодо прийнятих ним нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

16) бере участь у міжнародному співробітництві з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, вивчає, узагальнює та поширює світовий досвід з цих питань;

17) виконує інші функції, що впливають з покладених на нього завдань [44].

Держфінмоніторинг має певні права (рис.3.2.):

Права Держфінмоніторингу

1) одержувати в установленому законодавством порядку:

від органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності інформацію (у тому числі ту, що становить банківську або комерційну таємницю, та копії документів, що її підтверджують), необхідну для виконання покладених на нього завдань, зокрема про випадки порушення законодавства суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

від правоохоронних органів, до яких надходять узагальнені матеріали про фінансові операції, інформацію про хід опрацювання та вжиття відповідних заходів на підставі зазначених матеріалів;

від суб'єктів первинного фінансового моніторингу необхідну для виконання покладених на нього завдань інформацію (у тому числі копії документів, що її підтверджують), пов'язану з фінансовими операціями, що стали об'єктом фінансового моніторингу, зокрема щодо осіб, які проводять такі операції;

2) здійснювати в установленому законодавством порядку доступ, у тому числі автоматизований, до баз даних суб'єктів державного фінансового моніторингу, центральних органів виконавчої влади та інших державних органів;

3) залучати до розгляду питань, що належать до його компетенції, спеціалістів державних органів, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками);

4) у рамках міжнародного співробітництва:

укладати в установленому законодавством порядку міжнародні договори міжвідомчого характеру з компетентними органами іноземних держав з питань співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;

здійснювати обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав;

брати участь у міжнародних конференціях, симпозіумах, семінарах, зустрічах, нарадах з питань, що належать до його компетенції.

Рис.3.2. Права Держфінмоніторингу [44]

Фінансова операція підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу у разі, якщо сума, на яку вона проводиться, дорівнює чи перевищує 150000 гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять азартні ігри, - 13000 гривень) або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентній 150000 гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять азартні ігри, - 13000 гривень), та має одну або більше таких ознак:

1) переказ грошових коштів на анонімний (номерний) рахунок за кордон і надходження грошових коштів з анонімного (номерного) рахунку з-за кордону, а також переказ коштів на рахунок, відкритий у фінансовій установі в країні, що віднесена Кабінетом Міністрів України до переліку офшорних зон;

2) купівля-продаж чеків, дорожніх чеків або інших подібних платіжних засобів за готівку;

3) зарахування або переказ коштів, надання або отримання кредиту (позики), проведення інших фінансових операцій у разі, якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції є фізичною або юридичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, що здійснюють діяльність у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, або однією із сторін є особа, яка має рахунок у банку, зареєстрованому у вищезазначеній країні (території). Перелік таких країн (територій) визначається відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України, на основі висновків міжнародних, міжурядових організацій, діяльність яких спрямована на протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, і підлягає опублікуванню;

4) зарахування на рахунок коштів у готівковій формі з їх подальшим переказом того самого або наступного операційного дня іншій особі;

5) зарахування коштів на поточний рахунок юридичної або фізичної особи - підприємця чи списання коштів з поточного рахунка юридичної або фізичної

особи - підприємця, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня реєстрації, або зарахування коштів на поточний рахунок чи списання готівки з поточного рахунка юридичної або фізичної особи - підприємця у разі, якщо операції на зазначеному рахунку не здійснювалися з дня його відкриття;

6) переказ особою коштів за кордон за відсутності зовнішньоекономічного договору (контракту);

7) обмін банкнот, особливо іноземної валюти, на банкноти іншого номіналу;

8) проведення фінансових операцій з цінними паперами на пред'явника, не депонованими в депозитарних установах;

9) проведення фінансових операцій з векселями з бланковим індосаментом або індосаментом на пред'явника;

10) здійснення розрахунку за фінансовою операцією у готівковій формі;

11) проведення фінансових операцій за правочинами, форма розрахунків за якими не визначена;

12) одержання (сплата, переказ) страхового (перестрахового) платежу (страхового внеску, страхової премії);

13) проведення страхової виплати або страхового відшкодування;

14) виплата (передача) особі виграшу в лотерею, придбання фішок, жетонів, внесення в інший спосіб плати за право участі в азартній грі, виплата (передача) виграшу суб'єктом господарювання, який проводить азартні ігри;

15) здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним контрактом, що не передбачає фактичного постачання на митну територію України товарів, робіт і послуг;

16) надання кредитних коштів особі, яка є членом небанківської кредитної установи, в один і той самий день декілька разів, за умови, що загальна сума фінансових операцій дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою цієї статті [44].

Інформація про фінансові операції подається Спеціально уповноваженому органу всіма суб'єктами первинного фінансового моніторингу, крім банків.

3.2. Методика аналізу операцій з надання фінансових послуг у формах звітності

На прикладі спеціалізованої фінансової установи з надання фінансових послуг факторингу ТОВ «ФК «ЛОКО» проаналізовано можливості фінансових установ для надання цих послуг.

Аналіз джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «ФК «ЛОКО» передбачає розгляд абсолютних та відносних змін власних та позикових засобів за аналізований період 2015 – 2017 рр.

Розрахунок аналітичних показників фінансового стану ТОВ «ФК «ЛОКО» на основі фінансової звітності компанії [Дод. Д, Е,Ж] наведено в табл. 3.1:

Табл. 3.1

Розрахунок аналітичних показників фінансового стану ТОВ «ФК «ЛОКО»

Показник	Формула для розрахунку	2017р.	2016р.	2015р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
					2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
Валюта балансу, тис. грн.	ф.1 1300	100705,00	186984,00	246730,00	-59746,00	-86279,00	-24,22	-46,14
Частка основних засобів в активах	Ф. № 1, р. 1011 / Ф. № 1, р. 1300	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	40,00	-14,29
Коефіцієнт зносу основних засобів	Ф. № 1, р. 1012 / Ф. № 1, р. 1011	0,75	0,80	0,64	0,16	-0,06	25,14	-7,27
Коефіцієнт мобільності активів	Ф. № 1, р. 1195 + р. 1200 / Ф. № 1, р. 1095	6293,10	215,90	272,20	-56,30	6077,20	-20,68	2814,82
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороту)	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1300	0,14	0,10	0,08	0,02	0,04	20,78	41,04
Період одного обороту обігових коштів (днів)	360 / К об. кошт.	2645,70	3732,20	4505,10	-772,90	-1086,50	-17,16	-29,11
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1155	122,40	128,90	532,90	-404,00	-6,50	-75,81	-5,04
Період	360 / Коб.	2,94	2,79	0,68	2,12	0,15	313,62	5,30

погашення дебіторської заборгованості (днів)	д. 3							
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. №1, р. 1695	0,16	0,15	0,11	0,04	0,02	35,22	11,89
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	360 / Коб. кр. 3	2211,31	2474,87	3346,23	-871,36	-263,56	-26,04	-10,65
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1495	0,83	1,13	1,25	-0,13	-0,30	-10,28	-26,36
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування	Ф. № 2, р. 2290 / Ф. № 1, р. 1300	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	181,82
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1300	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	131,82
Рентабельність власного капіталу	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1495	0,03	0,02	0,00	0,02	0,01	0,00	60,42
Коефіцієнт реінвестування	Ф. № 1, збільшення по р. 1420 / Ф. № 2, р.2350	-11,13	-20,04	0,00	-20,04	8,91	0,00	-44,46
Період окупності капіталу	Ф. № 1, р. 1300 / Ф. № 2, р.2350	197,85	607,09	0,00	607,09	-409,24	0,00	-67,41
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	Ф. № 1, р. 1195 / Ф. № 1, р. 1695	1,20	1,50	1,35	0,15	-0,30	11,50	-20,31
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	Ф. № 1, р. 1165 / Ф. № 1, р. 1695	0,03	0,58	0,63	-0,05	-0,55	-7,89	-94,31
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	Ф. № 1, сума р. 1125- 1155) / Ф. № 1, р. 1695	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200,00	16,67

Проаналізувавши структуру активів та визначено, що найбільша питома вага у структурі сукупних активів припадає на оборотні активи, що свідчить про формування достатньо мобільної структури активів, що сприяє прискоренню

оборотності активів підприємства, необоротні активи займають досить незначну частину порівняно з оборотними.

Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються абсолютними (сумою отриманого прибутку (збитку) та відносними (рівнем рентабельності) показниками.

2016 року відбулося зменшення необоротних активів за рахунок відсутності у даній фінансовій установі інших фінансових інвестицій та зменшення оборотних активів через зменшення поточних фінансових інвестицій, що спричинено зменшенням поточних зобов'язань та забезпечення за рахунок відсутності короткострокових кредитів банків та відсутність довгострокових зобов'язань та забезпечення.

Фінансовий стан об'єкта на сучасному етапі розвитку економічних відносин є найважливішою характеристикою надійності, стійкості й ділової активності підприємства. Лише за умови його стабільності можливо здійснювати активну інвестиційну й інноваційну діяльність, випускати конкурентоздатну продукцію, динамічно розвиватися й посідали лідерське становище в галузі.

Для підтримання стійкого фінансового стану слід систематично проводити його аналіз та оцінку з метою своєчасного виявлення та вжиття заходів щодо запобігання поширення негативних тенденцій у фінансовій діяльності фінансової установи.

За результатами розрахунку показників фінансового стану ТОВ «ФК «ЛОКО» можна зробити висновок, що валюта балансу зменшується, що негативно впливає на діяльність даного товариства, також слід зазначити, що рекомендоване значення для коефіцієнту зносу основних засобів становить 0,5 та менше, з вище зазначених розрахунків спостерігається, що значення даного коефіцієнту з кожним роком збільшується та становить 0,74 в 2016 р., що досить негативно, що свідчить про швидкий знос основних засобів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшується, що має досить позитивний характер, а значення коефіцієнта дебіторської заборгованості повинно збільшуватися, а в даному випадку спостерігається зменшення, в зв'язку

з цим також збільшується період погашення заборгованості, а кредиторської навпаки зменшується, таким чином здатність підприємства виплатити зобов'язання задовільна.

Оборотність дебіторської заборгованості в 2015 році склала 532,9, тобто протягом 2015 року дебіторська заборгованість здійснила 532,9 оборотів. В 2016 році значення показника знизилося на 404,0. Це вказує на зниження ефективності управління дебіторською заборгованістю. В 2017 році тенденція не змінюється і на кінець досліджуваного періоду дебіторська заборгованість здійснила 122,4 оборотів.

Рентабельність досить низька, тому що фінансова установа отримує досить низькі прибутки, і в зв'язку з цим за аналізований період товариство отримало непокритий збиток, який з кожним роком зменшується.

Висновки до розділу 3

Загалом можна зробити висновок, що рентабельність досить низька, тому що фінансова установа отримує досить низькі прибутки, і в зв'язку з цим за аналізований період товариство отримало непокритий збиток, який з кожним роком зменшується.

Фінансовий стан об'єкта на сучасному етапі розвитку економічних відносин є найважливішою характеристикою надійності, стійкості й ділової активності підприємства. Лише за умови його стабільності можливо здійснювати активну інвестиційну й інноваційну діяльність, випускати конкурентоздатну продукцію, динамічно розвиватися й посідали лідерське становище в галузі.

Для підтримання стійкого фінансового стану слід систематично проводити його аналіз та оцінку з метою своєчасного виявлення та вжиття заходів щодо запобігання поширення негативних тенденцій у фінансовій діяльності фінансової установи.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження щодо обліку, оподаткування та аналізу операцій з надання фінансових послуг дозволяють сформулювати ряд висновків і пропозицій, які відображають результати виконаних поставлених перед дослідженням завдань.

Насамперед, фінансову послугу можна визначити як операцію з фінансовими активами, що здійснюється в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Також, з огляду на чинне законодавство України у сфері фінансових послуг можна зробити висновок, що воно відповідає основним стандартам законодавства ЄС. Однак поряд з низкою позитивних змін існують деякі невирішені питання, що стосуються як суті даних відносин, так і формальних, процедурних питань (неузгодженість положень підзаконних нормативних актів між собою, необхідність оновлення положень, що у них містяться). Актуальними залишаються питання узгодженості дій органів виконавчої влади у сфері адаптації, відсутності механізму контролю Верховної Ради за відповідністю українського законодавства та законопроектів, що знаходяться на розгляді парламенту, вимогам та положенням законодавства ЄС.

Аналіз фінансових показників досліджуваного підприємства показує, що діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів, оскільки отримує чистий прибуток у результаті своєї діяльності.

крім загальноприйнятих нормативно-правових актів з організації обліку, облік з надання фінансових послуг регулюється й додатковими нормативно-правовими актами.

Бухгалтерський облік у фінансовій компанії може вестися декількома способами, як от:

- шляхом створення бухгалтерської служби, очолюваної головним бухгалтером;

- шляхом передбачення у штатному розписі тільки посади бухгалтера;
- шляхом ведення обліку позаштатним співробітником, оформленим як фізична особа-підприємець;
- за допомогою укладення договору на обслуговування з аудиторською компанією.

Важливим аспектом упорядкування операцій з надання фінансових послуг, у тому числі з метою належного оподаткування, є їх облік. Бухгалтерські документи обліку слугують засобом юридичного обґрунтування облікових записів, використовуються для управління господарською діяльністю, контролю за правильністю дій матеріально-відповідальних осіб. Специфіка обліку досліджуваних операцій залежить від виду фінансової послуги.

Методологія формування інформації про доходи і витрати в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності встановлена стандартами бухобліку.

В процесі вдосконалення облікової політики важливо забезпечити відповідність податкового та бухгалтерського обліку не тільки на рівні суб'єкта надання фінансових послуг, а й на рівні законодавства. Для приведення всіх даних у відповідність і з метою подальшого вдосконалення бухгалтерського і податкового обліку для суб'єктів надання фінансових послуг має бути передбачено поступовий перехід облікової політики на платформу міжнародних стандартів фінансової звітності.

Також на даний час офіційно рекомендований до використання і підтримується Радою з МСФЗ XBRL для електронного складання звітності за стандартами МСФЗ - відкритий стандарт обміну діловою інформацією. У західних країнах він є загальновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ і GAAP США в електронному вигляді. Відкритість стандарту означає, що компаніям, які використовують XBRL, не потрібно купувати ліцензії і сплачувати комісії за його використання.

На підприємстві ТОВ «ФК «Локо» використовують програму «1С: Підприємство 8.2», яка є досить зручною в веденні обліку. Вона забезпечує повний комплекс обліку операцій з надання фінансових послуг та дозволяє здійснювати аналітичні розрахунки для прийняття управлінських рішень керівництвом підприємства.

Результати проведеного аналізу свідчать про достатнє розкриття інформації щодо операцій з надання фінансових послуг ТОВ «ФК «Локо». Отримані результати аналітичних досліджень складають необхідну інформаційну базу для розробки комерційної політики підприємства, а відтак і підвищення фінансових результатів від операційної діяльності ТОВ «ФК «Локо».

На прикладі спеціалізованої фінансової установи з надання фінансових послуг факторингу ТОВ «ФК ЛОКО» проаналізовано можливості фінансових установ для надання цих послуг. Фінансовий стан об'єкта на сучасному етапі розвитку економічних відносин є найважливішою характеристикою надійності, стійкості й ділової активності підприємства. Лише за умови його стабільності можливо здійснювати активну інвестиційну й інноваційну діяльність, випускати конкурентоздатну продукцію, динамічно розвиватися й посідали лідерське становище в галузі. Для підтримання стійкого фінансового стану слід систематично проводити його аналіз та оцінку з метою своєчасного виявлення та вжиття заходів щодо запобігання поширення негативних тенденцій у фінансовій діяльності фінансової установи. Рентабельність досить низька, тому що фінансова установа отримує досить низькі прибутки, і в зв'язку з цим за аналізований період товариство отримало непокритий збиток, який з кожним роком зменшується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
2. Базилевич В.Д. Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах // Фінанси України. – 2009. - №12. – С. 5-12.
3. Бала О. Фінансове посередництво в Україні: сутність та види / О. Бала, О. Цізда // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 169–174.
4. Барановський О. І. Діяльність небанківських фінансових установ за обставин непереборної сили / О. І. Барановський, В. П. Левченко, Є. А. Поліщук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 332-340
5. Бачо Роберт Реформування державного регулювання ринків фінансових послуг в ЄС / Роберт Бачо // Світ фінансів. – 2014. – Вип. 4. – С. 110-115
6. Бобров Є. А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 88-94.
7. Бобрович О. Б. Проблемні аспекти методики здійснення аудиту фінансової звітності страхових компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [nvnltu_2013_23.15_31.pdf](#)
8. Болдова А. А. Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект / А. А. Болдова, В. Ю. Мойко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 72-79.
9. Бондаренко Є. П. Механізм регулювання ринку фінансових послуг України: автореферат канд. екон. наук, спец.: 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Є. П. Бондаренко. – Суми: ДВНЗ «Українська акад. банківської справи Національного банку України». – 2011. – 18с.

10. Бондаренко Є.П. Механізм державного регулювання ринку фінансових послуг / Є.П. Бондаренко, Д.М. Дмитренко// Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – №2(29). – С. 41-45.
11. Бондаренко О. В. Цільові спрямування аудиту діяльності страхових компаній в умовах трансформації страхового ринку / О. В. Бондаренко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/18_11/241_Bondarenko_18_11.pdf
12. Бондаренко П. В. Факторинг ефективний фінансовий механізм / П. В. Бондаренко, В. Г. Бондаренко // Перспективні напрямки світової науки. Збірник статей учасників двадцять п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал світової науки – XXI сторіччя». «Природничі та точні науки; Соціально-економічні науки». – 2014. – Т. 2. – С. 35-39.
13. БОРИСОВ І. В. Фінансові установи як учасники ринку фінансових послуг Право та інновації № 4 (8) 2014
14. Войтенко О. А. Світовий ринок фінансових послуг: особливості структури та функціонування / О. М.Войтенко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 41-45.
15. Войтенко О. М. Нові виклики для державного регулювання ринку фінансових послуг України в умовах глобальної нестабільності / О. М. Войтенко // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету, Випуск 1 (21), 2011р. С. 10-18.
16. Войтенко О. М. Ринок фінансових послуг України: особливості сучасного розвитку / О. М. Войтенко // Тези доповідей V міжнародної 121 конференції молодих вчених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: Вітчизняний та зарубіжний досвід». – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012. – 264 с. – С. 45–46.
17. Гапченко А. С. Методичні аспекти аналізу та аудиту інвестиційної діяльності / А. С. Гапченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/1008/1/Gapchenko.pdf>

18. Гармашова Ю. О. Теоретико-методичні підходи до визначення ефективності функціонування ринку фінансових послуг / Ю. О. Гармашова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2015. – № 61 (1170). – С. 15-19.
19. Гораль Л. Т. Аналітична оцінка інноваційної діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг / Л. Т. Гораль, З. А. Мацук // Фінанси України. – 2015. – № 6. – С.72-82.
20. Горловская И.Г. Дискуссионные вопросы теории и практики финансовых услуг / И.Г. Горловская // Вестник Омского университета. – Сер. “Экономика”. – 2008. – № 2. – С. 145–152.
21. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 №436 IV // Офіц. сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Заголовок з екрана.
22. Деякі питання Державної іпотечної установи : Постанова Каб. Міністрів України від 08.10.2004 №1330 // Офіц. вісн. України. – 2004. – №41. – Ст. 2709.
23. Дробязко С.І. Сучасний стан та тенденції розвитку ринків фінансових послуг в Україні / С.І. Дробязко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. - № 4. – С. 20 – 23.
24. Дробязко С.І. Сучасний стан та тенденції розвитку ринків фінансових послуг в Україні / С.І Дробязко // Інвестиції: практика та досвід 2016. – №14. – С. 20 – 23.
25. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
26. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>

27. Интегративные экономические процессы на постсоветском пространстве в настоящее время [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.library.ukma.edu.ua/?id=214>

28. Класифікація інституційних секторів економіки України [Електронний ресурс] : затв. наказом Держ. ком. статистики України від 18.04.2005 №96 // Державний комітет статистики України : офіц. сайт. – http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/norm_doc/norm_2005/96.htm. – Заголовок з екрана

29. Климусь Р.Р. Специфіка оподаткування сектору фінансових послуг в Україні / Р.Р. Климусь // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. - № 2. – С. 9 – 11.

30. Коваленко В. В. Вплив фінансової глобалізації на розвиток суб'єктів фінансового ринку / В. В. Коваленко // Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: зб. наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції 12-13 квітня 2016 року. – Дніпропетровськ – 2016. – Ч.2. – С. 269-273.

31. Коваленко Ю. Фінансові послуг : сутність і класифікація / Ю. Коваленко // Світ фінансів. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – №3. – С. 162-169.

32. Коваленко Ю. Фінансові послуги: сутність і класифікація / Ю. Коваленко // Світ фінансів. – 2012. – № 3. – С. 162–169

33. Козлова Н.В. Понятие и сущность юридического лица. Очерк истории и теории : учеб. пособие / Н.В. Козлова. – М., 2003. – 318 с.

34. Комплексна програма розвитку фінансового ринку України на 2015-2020 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Financial%20sector/Complex%20program%20finance.pdf>

35. Кондрат І. Ю. Актуальні проблеми інтеграції фінансового ринку України у світовий ринок / І. Ю. Кондрат, Ю. Р. Сокіл // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : збірник наукових праць. – 2015. – № 835. – С. 281–289.

36. Кулагіна Г. С. Актуальні проблеми зовнішнього аудиту страхових компаній / Г. С. Кулагіна // Становлення та перспективи розвитку сучасних форм фінансового контролю в Україні: зб. наук. робіт Всеукр. студ. наук.-практ. конф. – 2011. – № 2 (99). – С. 58–60.

37. Логин О. В. Діяльність небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України / О. В. Логин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=714>

38. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту: рішення Аудиторської палати України від 01.11.2012 № 260/6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/files2/metod_rekomendation.doc

39. Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту фінансових установ, затверджені розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 вересня 2005 р. № 4660.

40. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту» від 04.10.2011 р. № 1247.

41. Науменкова С. Доступність фінансових послуг як складова інвестиційної привабливості регіонів України / С. Науменкова, Т. Павлюк // Антикризове управління економікою України: нові виклики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15–17 груд. 2015 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. макроекон. та держ. упр., Ін-т держ та муніцип. упр. господ. ; редкол.: І. Й. Малий (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 250–253.

42. Науменкова С.В. Підвищення доступності фінансових послуг: актуальні питання регуляторної практики / С. В. Науменкова // Фінанси 127 України. – 2013. – №10. – С. 20-33.

43. Науменкова С.В. Фінансова інклюзивність та проблеми забезпечення доступу населення до базових фінансових послуг в Україні // Вісник Національного банку України. – 2014. – С. 31-37.

44. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>
45. Петренко Н. І. Методика аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення / Н. І. Петренко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Сер.: Економічні науки. – 2010. – № 1(51). – С. 12–15.
46. Податки та бухгалтерський облік- [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue-94/article-23349.html>
47. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13. – Ст. 52. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua>
48. Подзигун І. Фінансовий ринок та ринок фінансових послуг: взаємозв'язок та єдність / І. Подзигун // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 1–2. – С. 83-88.
49. Положення про затвердження державного реєстру фінансових установ : затв. Розпорядженням Держ. комісії з регулювання ринків фінанс. послуг України 28.08.2003 №41 (у ред. розпорядження Нац. комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінанс. послуг 28.11.2013 №4368) // Офіц. вісн. України. – 2003. – №38. – С. 193. – Ст. 2048.
50. Положення про надання ломбардами фінансових послуг : затв. розпорядженням Держ. комісії з регулювання ринків фінанс. послуг України 26.04.2005 № 3981 // Офіц. вісн. України 2005. – №21. – Ст. 1146.
51. Полухович В.І. Державне регулювання фондового ринку України: господарсько-правовий механізм : монографія / В.І. Полухович. – К. : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2012. – 337 с.
52. Про господарські товариства [Електронний ресурс] : Закон України від 19.09.1991 №1576 XII // Офіц. сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Заголовок з екрана.

53. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 №1560 XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – №47. – Ст. 646.
54. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07. 2012 №5080 VI // Відом. Верхов. Ради. – 2013. – №29. – Ст. 337.
55. Про кредитні спілки : Закон України від 20.12.2001 №2908 III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – №15.
56. Про ломбарди і ломбардну діяльність [Електронний ресурс] : Проект Закону України від 11.12.2012 // Офіц. сайт Верхов. Ради України. Законопроекти. – Режим доступу: [http:// w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45078](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45078). – Заголовок з екрана.
57. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 №85/96 ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – №18. – Ст. 78.
58. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 №2664-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – №1. – Ст. 1.
59. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 1. – Ст. 139.
60. Реформування ринків фінансових послуг в умовах інтеграції до європейського фінансового простору : монографія / наук. ред. канд. екон. наук Р. Пукала і докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2016. – 166 с.
61. Ринок фінансових послуг: навч. посібник / Д.І. Дема, І.В. Абрамова, І.А. Шубенко, Л.В. Недільська, В.М. Трокоз. [2-е вид. перероб. і допов.]. – К.: Алерта, 2013. – 376 с.
62. Солошкіна І. В. Мета та форма державного регулювання фінансових послуг / І. В. Солошкіна // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія Право. – 2015. – № 1151, Вип. 19. – С. 64- 68.

63. Солошкіна І. В. Фінансові послуги як правова категорія: поняття, суттєві сторони та інші ознаки / І. В. Солошкіна // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 388–394.
64. Титова В.А. Специфика поведения потребителя на рынке финансовых услуг [Электронный ресурс] / В.А. Титова, М.Н. Федорец // Маркетинг и маркетинговые исследования. – 2002. – Режим доступа : <http://www.insur-info.ru/press/48102/>
65. Тропіна В. Б. Фінансові посередники: основні тенденції розвитку в Україні / В. Б. Тропіна, Л. В. Лисяк // Економічний простір. – 2011. – № 50. – С. 178–184. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_50/statti/21.pdf
66. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика / В. П. Унінець-Ходаківська / вид. 2-ге, доп. і перероб: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
67. Урусова З. П. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні / З. П. Урусова, В. В. Ярмош, А. А. Урусов // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2014. – № 2. – С. 137-139.
68. Финансы и развитие – режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=EPZvAgAAQBAJ>
69. Фімяр С. В. Економічна сутність банківських послуг / С.В. Фімяр // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки: Вип. 31. – 2012. – Ч. I. – С. 127-130.
70. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха; за заг. ред. О. П. Орлюк. – К. : Хрінком Інтер, 2008. – 472.
71. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 №435 IV // Офіц. сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Заголовок з екрана.
72. Шевчук К. Д. Оподаткування операцій на ринку фінансових послуг України в світлі євроінтеграційних процесів / Шевчук К. Д. // Корпоративні

фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 21 черв. 2017 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.] ; оргком.: В. К. Хлівний (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 362–365.

73. Ящук В. В. Ринки фінансових послуг як складова системи економічного розвитку / В. В. Ящук // Фінанси України. – 2010. – №1. – С. 115-121.

74. Flother До.-Н. Die nervosen neunziger Jahre / Flother До.-Н., Laupenmuhlen M., Schnittke J. // Bank.- Koin. – 1993. – № 12. – S. 698.

Додаток А

ДОДАТОК ДО ПРАВИЛ
НАДАННЯ ГАРАНТІЙ ТА ПОРУЧИТЕЛЬСТВ
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЛОКО»

«Затверджено»

НАКАЗОМ ДИРЕКТОРА ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

«ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЛОКО»

ВІД «02» ТРАВНЯ 2018 РОКУ ЗА № 02/05ПР

М.П.

**ТИПОВИЙ ДОГОВІР
ПРО НАДАННЯ ГАРАНТІЇ**

м. Київ

" " 201_р.

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЛОКО» (надалі іменується **"Гарант"**) в особі директора, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони, та

(згідно правил надання гарантій, для юридичних осіб вказати найменування або ПІБ для фізичних осіб, адресу, реквізити сторони та відомості про неї)
(надалі іменується **"Принципал"**) в особі
що діє (вказати посаду, прізвище, ім'я, по батькові) на підставі
(вказати: статуту, довіреності, положення тощо)
з іншої сторони, (в подальшому разом іменуються "Сторони", а кожна окремо - "Сторона") уклали цей Договір про надання гарантії (надалі іменується "Договір") про нижченаведене.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. У відповідності до цього Договору Гарант зобов'язується гарантувати перед (надалі іменується "Кредитор") виконання Принципалом обов'язку щодо за Договором N від " " 201_р., укладеним між Кредитором та Принципалом (надалі іменується Основний договір).

1.2. Адреса Кредитора

1.3. Банківські реквізити Кредитора

1.4. Строки виконання Принципалом зобов'язання за Основним договором

1.5. Гарантія, яку Гарант зобов'язаний видати Кредитору у відповідності до цього Договору, повинна бути видана на строк і носити безвідкличний характер.

1.6. Додаткові вимоги щодо гарантії, яку Гарант зобов'язаний видати Кредитору у відповідності до цього Договору, можуть бути визначені Сторонами у додатку до цього Договору, який є його невід'ємною частиною.

2. РОЗМІР ГАРАНТІЇ, СТРОКИ ВНЕСЕННЯ ТА ПОРЯДОК ВЗАЄМОРОЗРАХУНКІВ

2.1. Розмір гарантії, яку Гарант зобов'язаний видати Кредитору у відповідності до цього Договору, складає грн. (гривень копійок).

2.2. Після одержання вимоги Кредитора Гарант повідомляє про її пред'явлення Принципала негайно.

2.3. Вимога Кредитора розглядається Гарантом у строк не більше ніж двадцять календарних днів та підлягає сплаті _____ після встановлення відповідності пред'явлених документів умовам гарантії.

2.4. Гарантія вважається наданою належним чином та в повному обсязі в день списання банківською установою всієї суми гарантії, передбаченої п. 2.1. цього Договору з поточного рахунку Гаранта.

2.5. Гарантією не забезпечується збитки у т.ч. упущена вигода, проценти, неустойка (штраф, пен) за Основним договором, що виникли в результаті невиконання чи неналежного виконання Принципалом своїх зобов'язань за Основним договором.

3. ОПЛАТА ПОСЛУГ ГАРАНТА

3.1. Винагорода за надані послуги Гарантом становить _____ грн. (_____ гривень _____ копійок).

3.2. Принципал сплачує винагороду Гаранту шляхом безготівкового перерахування всієї суми винагороди, вказаної в п. 3.1. цього Договору, на поточний рахунок Гаранта протягом 2 (двох) банківських днів з моменту підписання Сторонами цього Договору.

3.3. Обов'язок Принципала з оплати винагороди Гаранту вважається виконаним належним чином та в повному обсязі в день зарахування банківською установою всієї суми винагороди на поточний рахунок Гаранта.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

4.1. Гарант має право:

4.1.1. вимагати від Принципала інформацію та документи щодо виконання останнім Основного договору;

4.1.2. на зворотну вимогу (регрес) до Принципала в межах суми, сплаченої ним за гарантією Кредиторові, окрім випадків, коли сума, сплачена Гарантом Кредиторові, не відповідає умовам гарантії.

4.2. Гарант зобов'язаний:

4.2.1. надати Кредитору передбачену цим Договором гарантію в строк _____ шляхом _____;

4.2.2. Після одержання вимоги Кредитора за гарантією негайно повідомити про це Принципала і передати йому копії вимоги разом з доданими до неї документами.

4.2.3. повідомити про Принципала про припинення гарантії відразу після того, як це стало відомо Гаранту.

4.3. Принципал зобов'язаний:

4.3.1. негайно письмово повідомити Гаранта про виконання зобов'язання;

4.3.2. оплатити послуги Гаранта;

4.3.3. у випадку неможливості виконати зобов'язання з причини браку власних коштів, протягом трьох календарних днів письмово повідомити про це Гаранта та передати останньому всі документи, що стосуються виконання зобов'язання;

4.3.4. за вимогою Гаранта надавати йому всю необхідну інформацію та документи щодо виконання цього Договору та Основного договору.

4.3.5. не має права змінювати умови Основного договору без письмової згоди на те Гаранта. У протилежному випадку Гарант не відповідає перед Кредитором за невиконання або неналежне виконання Принципалом своїх зобов'язань за Основним договором з моменту внесення таких змін.

4.3.6. Сплатити Гаранту суму гарантії, що була надана останнім Кредитору у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням Принципалом своїх зобов'язань за Основним договором.

4.7. Принципал має право вимагати належного виконання Гарантом умов даного Договору.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

5.1. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність відповідно до вимог чинного законодавства України та умов цього Договору.

5.2. Сторони не несуть відповідальності за порушення своїх зобов'язань за цим Договором, якщо воно сталося не з їх вини. Сторона вважається невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання.

5.3. За невиконання чи неналежне виконання Принципалом умов п. 3.2., Принципал сплачує на користь Гаранта пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми заборгованості за кожен день прострочення.

6. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

6.1. Усі спори, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, вирішуються шляхом переговорів між Сторонами.

6.2. Якщо відповідний спір не можливо вирішити шляхом переговорів, він вирішується в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору відповідно до чинного в Україні законодавства.

7. ПОРЯДОК ЗМІНИ І ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ДОГОВОРУ

7.1. Всі зміни та доповнення до цього Договору мають бути вчинені у формі додаткової угоди, що підписується уповноваженими представниками Сторін та скріплюється печатками (в разі наявності) та є невід'ємною частиною Договору.

7.2. Будь-які повідомлення Сторін щодо виконання цього Договору одна одній повинні бути оформлені письмово.

7.3. Гарант має право розірвати цей Договір в односторонньому порядку в разі надання Кредитором та/або Принципалом недостовірної, неправдивої (такої, що не відповідає дійсності) інформації і документів замість достовірної, яка вимагається відповідно до цього Договору, якщо такий факт виявлено після укладення цього Договору.

7.4. Договір вступає в силу з моменту його підписання Сторонами та скріплення печатками (за наявності) та діє до «__» _____ року включно.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Усі правовідносини, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням цього Договору, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення Договору, регламентуються цим Договором та відповідними нормами чинного в Україні законодавства, а також застосовними до таких правовідносин звичаями ділового обороту на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

8.2. Після набрання чинності цим Договором всі попередні переговори за ним, листування, попередні договори, протоколи про наміри та будь-які інші усні або письмові домовленості Сторін з питань, що так чи інакше стосуються цього Договору, втрачають юридичну силу, але можуть братися до уваги при тлумаченні умов цього Договору.

8.3. Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними у цьому Договорі реквізитів та зобов'язуються своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несуть ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

8.4. Цей Договір складений при повному розумінні Сторонами його умов та термінології українською мовою у двох автентичних примірниках, які мають однакову юридичну силу, - по одному для кожної із Сторін.

8.5. Додаткові угоди та додатки до цього Договору є його невід'ємними частинами і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі, підписані Сторонами, скріплені їх печатками (в разі наявності).

8.6. Сторони підтверджують, що інформація, зазначена в частині другій статті 12 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», надана в повному обсязі та Принципал ознайомлений з Правилами надання гарантій та поручительств Гаранта.

АДРЕСИ, РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН

ГАРАНТ	ПРИНЦИПАЛ

Місцезнаходження: _____	Місцезнаходження: _____
п/р _____ в _____,	п/р _____ в _____,
МФО _____	МФО _____
Код ЄДРПОУ _____	Код ЄДРПОУ _____
тел. (____) _____	тел. (____) _____
Директор _____ / _____ / _____	Директор _____ / _____ / _____

Додаток Б

**ДОДАТОК ДО ПРАВИЛ
НАДАННЯ КОШТІВ У ПОЗИКУ, В ТОМУ ЧИСЛІ І НА
УМОВАХ ФІНАНСОВОГО КРЕДИТУ ТОВАРИСТВА З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА
КОМПАНІЯ «ЛОКО»**

«Затверджено»

**НАКАЗОМ ДИРЕКТОРА ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ
«ЛОКО»**

ВІД «02» ТРАВНЯ 2018 РОКУ ЗА № 02/05ПР

М.П.

ТИПОВИЙ ДОГОВІР

надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № _____

М. _____ « _____ » _____ 201__ р.

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ
«ЛОКО»** (код ЄДРПОУ 40785617), в особі директора, який діє на підставі Статуту, надалі –
«**Позикодавець**», з однієї сторони та

(для фізичних осіб: прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані, ідентифікаційний код, місце проживання; для ФОП: прізвище, ім'я, по батькові, РНОКПП, серія та номер свідоцтва, ким і коли видане; для юридичних осіб: повне найменування, посада, прізвище, ім'я, по батькові представника, документ, на підставі якого діє представник), надалі – «**Позичальник**», з іншої сторони, а разом іменовані як «**Сторони**», уклали цей Договір надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту, надалі – «**Договір**», про наступне:

1. Предмет договору

1.1. Позикодавець згідно положень цього Договору надає Позичальнику фінансовий кредит (надалі – «**Кредит**») на наступних умовах:

Сума Кредиту: _____ грн. (_____ гривень _____ копійок);

Строк, на який надається кредит Кредиту: _____ (_____) місяців, а саме з «__» _____ р. по «__» _____ р.;

Вид Кредиту (кредитна програма): _____;

Цільове призначення Кредиту за цим Договором: _____.

Дата видачі кредиту: _____

Плата за користування Кредитом:

а) Позичальник зобов'язується повернути Позикодавцю всю суму Кредиту та сплатити відсотки за користування Кредитом не пізніше зазначеного в цьому Договорі строку;

б) Позичальник сплачує Позикодавцю відсотки за користування Кредитом.

Реальна річна процентна ставка за даним Договором розраховується наступним чином, з урахуванням попередньо погодженої між Позикодавцем та Позичальником системи нарахування процентів.

Кредит надається на умовах, за яких проценти за кредитом нараховуються на суму залишку заборгованості за основним боргом за споживчим кредитом (тілом кредиту), а основний борг за споживчим кредитом (тілом кредиту) виплачується рівними частинами або в кінці строку дії договору, реальна річна процентна ставка розраховується у процентах за формулою

$$PP = \left(\frac{3B}{K} \right) / T \times 365 \times 100\%,$$

де	PP	- реальна річна процентна ставка за договором;
	$3B$	- загальні витрати за кредитом, визначені згідно пункту 1.4. цього Договору;
	K	- загальний розмір кредиту, що є сумою коштів, які надані та/або можуть бути надані споживачу за договором (основний борг за кредитом (тіло кредиту));
	T	- строк користування споживчим кредитом у календарних днях. Строк користування споживчим кредитом рахується від дня, наступного за днем надання коштів за договором споживачеві, до дня повернення такого кредиту (повного погашення основного боргу за кредитом), передбаченого договором.

У даному випадку процентна ставка становить: _____.

1.2. Комісійна винагорода за надання Кредиту становить _____ грн. (_____ гривень _____ копійок) (надалі – «Комісійна винагорода»). Оплата такої Комісійної винагороди здійснюється одноразово за поточний рахунок Позикодавця, з якого було надано Кредит, шляхом утримання Позикодавцем суми Комісійної винагороди під час надання Кредиту.

1.3. Укладений Сторонами Договір є комплексним і містить як норми відповідно до чинного законодавства України, що регулюють правовідносини між Сторонами, пов'язані з кредитуванням, так і норми щодо забезпечення виконання зобов'язань Позичальника перед Позикодавцем.

1.4. Загальна вартість Кредиту за цим Договором розраховується шляхом підсумовування загального розміру Кредиту та загальних витрат за Кредитом і становить (_____ гривень _____ копійок) у грошовому виразі, та складається з:

1.4.1 загальний розмір кредиту (тіло кредиту) _____ грн.

1.4.2 відсотки за користування Кредитом _____ грн.

1.4.3 комісійна винагорода за надання Кредиту _____ грн.

2. Порядок надання Кредиту, нарахування відсотків та повернення Кредиту і сплати відсотків за користування Кредитом

2.1. Кредит, згідно до п. 1.1. цього Договору, надається Позичальнику: готівкою з каси Позикодавця або в безготівковій формі шляхом перерахування грошових коштів з поточного рахунку Позикодавця на поточний рахунок Позичальника, зазначений в розділі 9 цього Договору (за відповідною заявою Позичальника) *(необхідне обрати)*.

2.2. Днем надання Кредиту вважається день отримання Позичальником суми Кредиту з каси Позикодавця або день списання банківською установою грошових коштів з поточного рахунку Позикодавця. Днем повернення Кредиту є день внесення суми Кредиту та сплати відсотків за користування ним в касу Позикодавця або день зарахування банківською установою грошових коштів на поточний рахунок Позикодавця, що підтверджується випискою з поточного рахунку Позикодавця.

2.3. Відсотки за користування Кредитом нараховуються щомісяця та обчислюються від суми Кредиту, яка фактично знаходилась у користуванні Позичальника за кожен календарний день користування Кредитом з моменту надання Кредиту до моменту повного повернення Кредиту, при цьому день надання Кредиту враховується, а день повернення Кредиту не враховується.

2.4. Платежі з повернення Кредиту здійснюються за наступними реквізитами: п/р _____, банк _____, МФО _____.

2.5. Сплата відсотків за користування Кредитом здійснюється за наступними реквізитами: п/р _____, банк _____, МФО _____.

3. Умови забезпечення Кредиту

3.1. Кредит надається Позичальнику на умовах строковості, повернення, цільового характеру використання, платності та забезпеченості.

3.2. В якості забезпечення своїх зобов'язань щодо повернення Кредиту, сплати відсотків за користування Кредитом та неустойки (пені), а також інших витрат за цим Договором Позичальник передає Позикодавцю: _____ (вказати вид забезпечення: застава, порука, гарантія, інші види забезпечення, не заборонені законодавством).

3.3. Відповідальність за оформлення забезпечення Кредиту у відповідності до вимог чинного законодавства та всі витрати, пов'язані з таким оформленням, покладаються на Позичальника.

3.4. Крім визначеного п. 3.2. цього Договору забезпечення, Кредит також забезпечується всім належним Позичальнику на праві власності майном та коштами, на які згідно чинного законодавства може бути звернено стягнення.

3.5. Позичальник підтверджує, що майно, яким здійснюватиметься забезпечення виконання зобов'язання за цим Договором належить йому (Позичальнику) на праві власності, не обмежене в обігу, під заставою у третіх осіб не перебуває, а також не знаходиться у податковій заставі.

3.6. З метою належного виконання Сторонами умов цього Договору, можуть бути укладені договори щодо додаткових послуг третіх осіб, пов'язаних з отриманням, обслуговуванням та поверненням кредиту.

4. Права та обов'язки Позичальника

4.1. Позичальник має право:

4.1.1. Звернутися до Позикодавця з пропозицією достроково повернути суму Кредиту та/або нараховані за фактичний строк користування Кредитом відсотки.

4.1.2. Звернутися до Позикодавця з пропозицією подовжити строк користування Кредитом, за умови погашення заборгованості щодо сплати відсотків за фактичний строк користування Кредитом на дату прийняття Позикодавцем такої пропозиції.

4.1.3. Звернутися до Позикодавця з пропозицією збільшити суму Кредиту, за умови повної сплати відсотків за фактичний строк користування Кредитом на дату прийняття Позикодавцем такої пропозиції, а також за умови, що за згодою Сторін буде відповідно змінено вид та/або розмір забезпечення за цим Договором.

4.1.4. Достроково розірвати цей Договір, повністю повернувши всю суму одержаного Кредиту, а також відсотки та інші платежі за користування ним.

4.1.5. Відмовитися від одержання Кредиту частково або в повному обсязі, письмово повідомивши про це Позикодавця до встановленого цим Договором строку його надання, якщо інше не встановлено законом.

4.2. Позичальник зобов'язується:

4.2.1. Використати Кредит на зазначені в цьому Договорі цілі і забезпечити повернення Кредиту та сплату відсотків та інших платежів за користування ним відповідно до умов цього Договору шляхом внесення грошових коштів готівкою в касу Позикодавця або в безготівковій формі шляхом перерахування грошових коштів з поточного рахунку Позичальника на поточний рахунок Позикодавця, зазначений в розділі 9 цього Договору.

Якщо день повернення Кредиту та/або сплати відсотків та інших платежів за користування Кредитом є неробочим (вихідним, святковим) днем, то Позичальник зобов'язаний здійснити платіж, що підлягає сплаті, у наступний робочий день.

У разі несплати Кредиту та/або відсотків і інших платежів у період, зазначений у цьому Договорі, сума зобов'язань по погашенню Кредиту та/або відсотків з наступного за останнім для сплати днем вважається простроченою.

4.2.2. При недостатності коштів для повного повернення заборгованості Позичальника за цим Договором, що направляються для її оплати, погашення повинно здійснюватися у такій черговості:

- у першу чергу сплачуються прострочена до повернення сума Кредиту та прострочені відсотки за користування Кредитом;
- у другу чергу сплачуються сума Кредиту та відсотки за користування Кредитом;

- у третю чергу сплачуються неустойка та інші платежі відповідно до цього Договору.

4.2.3. У разі несвоєчасного повернення Позичальником обумовленої суми Кредиту та нарахованих відсотків за його користування Позичальник повинен сплатити Позикодавцю неустойку (пеню).

4.2.4. Протягом одного банківського дня з дня настання наступних змін письмово повідомити Позикодавця про: зміну місця проживання, роботи, прізвища, складу родини та інших даних про Позичальника, які зафіксовані в цьому Договорі.

4.2.5. На вимогу Позикодавця надавати всі необхідні матеріали для перевірки забезпечення Кредиту і контролю за його використанням та поверненням, а також будь-яку інформацію та документи стосовно свого фінансово-майнового стану та іншу інформацію і документи, що мають відношення до цього Договору.

4.2.6. При достроковому припиненні кредитування за цим Договором, Позичальник зобов'язаний повернути Кредит, відсотки за користування Кредитом, неустойки (пені), передбачені цим Договором, протягом 30 календарних днів, а за споживчим кредитом, забезпеченим іпотекою, та за споживчим кредитом на придбання житла - 60 календарних днів з дня одержання від Позикодавця повідомлення про таку вимогу.

5. Права та обов'язки Позикодавця

5.1. Позикодавець має право:

5.1.1. Дозволяти за клопотанням Позичальника в окремих випадках у разі наявності вільних кредитних ресурсів перенесення строків повернення Кредиту з можливим підвищенням відсоткової ставки за користування Кредитом.

5.1.2. Проводити перевірку цільового використання Кредиту, забезпеченість Кредиту, а також перевірку фінансового стану Позичальника шляхом:

- аналізу та перевірки достовірності первинних документів, що підтверджують цільове використання Кредиту;
- перевірки наявності майна, для придбання якого був наданий Кредит за місцем знаходження такого майна;
- аналізу документів Позичальника, що підтверджують його платоспроможність.

5.1.3. Достроково припинити кредитування і вимагати від Позичальника достроково повернути Кредит, оплатити відсотків за користування Кредитом, неустойки (пені), інші витрати у разі:

- затримання Позичальником сплати частини Кредиту та/або відсотків за користування Кредитом на один календарний місяць;
- затримання Позичальником сплати частини Кредиту та/або відсотків за користування Кредитом, забезпеченим іпотекою, на три календарні місяці;
- затримання Позичальником сплати частини Кредиту та/або відсотків за користування Кредитом на придбання житла на три календарні місяці.

5.1.4. У разі несплати Позичальником суми Кредиту та/або нарахованих відсотків в строки, передбачені цим Договором, Позикодавець має право на звернення стягнення на заставлене майно, або примусове списання суми заборгованості з поточного чи інших рахунків Позичальника відповідно до законодавства, а також звернутись до третіх осіб (гаранта або поручителя) з вимогою виконати обов'язки Позичальника за цим Договором.

5.1.5. Відмовитися від надання Позичальникові частково або в повному обсязі Кредиту, письмово повідомивши про це Позичальника за 5 (п'ять) робочих днів, у разі:

- порушення процедури визнання Позичальника банкрутом;
- визнання Позичальника недієздатним;
- порушення Позичальником встановленого цим Договором обов'язку цільового використання кредиту;
- інших обставин, які явно свідчать про те, що Кредит своєчасно не буде повернений.

5.2. Позикодавець зобов'язується:

5.2.1. Забезпечити Позичальника консультаціями з питань виконання цього Договору.

5.2.2. Нараховувати відсотки за користування Кредитом в порядку та розмірі, передбаченим цим Договором.

5.2.3. У письмовій формі повідомити Позичальника про затримку сплати частини Кредиту та/або відсотків за користування Кредитом, передбачену п.п. 5.1.3. п. 5.1. цього Договору із зазначенням дій, строків, необхідних для усунення порушення.

6. Строк дії Договору

6.1. Цей Договір вступає в силу з моменту його підписання Сторонами та скріплення печатками Позикодавця та Позичальника (за наявності) на строк _____ (прописом: _____ місяців або днів - необхідне підкреслити) та діє до „_____” 201__ р. включно.

7. Відповідальність Сторін

7.1. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність відповідно до вимог чинного законодавства України та умов цього Договору.

7.2. За порушення строків повернення Кредиту та/або відсотків за користування Кредитом Позичальник сплачує Позикодавцю пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми заборгованості за кожен день прострочення. Крім того, Позичальник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу Позикодавця зобов'язаний додатково сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три відсотка річних від простроченої суми;

7.3. У разі відсутності коштів у Позичальника, відшкодування боргів Позикодавцю проводиться шляхом звернення з Позичальника у судовому порядку.

7.4. Спірні питання за цим Договором вирішуються шляхом переговорів між Сторонами, а у разі недосягнення згоди – розглядаються у судовому порядку згідно з чинним законодавством України.

8. ПОРЯДОК ЗМІНИ ТА ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ДОГОВОРУ УМОВИ ДОСТРОКОВОГО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ

8.1. Всі зміни та доповнення до цього Договору мають бути вчинені у формі Додаткового договору та підписані Сторонами, з обов'язковим посиланням на цей Договір.

8.2. Будь-які повідомлення Сторін щодо виконання цього Договору одна одній повинні бути оформлені письмово.

8.3. Цей Договір може бути розірваний достроково у відповідності до ст. 652 Цивільного кодексу України:

8.3.1. За згодою Сторін, у зв'язку із істотною зміною обставин, якими Сторони керувались при укладенні Договору. При цьому Позичальник зобов'язаний повернути Позикодавцеві кредит та сплатити відсотки за користування Кредитом за весь час фактичного користування кредитом не пізніше 7 (семи) робочих днів після підписання Сторонами відповідного Додаткового Договору, який є невід'ємною частиною цього Договору.

8.4. Позичальник має право розірвати цей Договір достроково в односторонньому порядку у за умови письмового повідомлення Позикодавця про намір дострокового розірвання договору в односторонньому порядку в строк не менш ніж за 10 робочих днів до дати розірвання Договору, при цьому Позичальник зобов'язаний достроково, до дня розірвання Договору, повернути Позикодавцеві всю суму фактично отриманого Кредиту, сплатити встановлені у цьому Договорі відсотки за весь час фактичного користування Кредитом та виконати інші зобов'язання, передбачені цим Договором. У такому випадку Договір вважається розірваним, а зобов'язання Сторін припиненими з дня, що є наступним за днем, вказаним в повідомленні Позичальника. У випадку, якщо Позичальник достроково, до дня розірвання Договору, не повернув Позикодавцеві всю суму фактично отриманого Кредиту, не сплатив встановлені у цьому Договорі відсотки за весь час фактичного користування Кредитом та не виконав інші зобов'язання, передбачені цим Договором, Договір діє у відповідності до положень п.6.1. цього Договору.

8.5. Позикодавець має право розірвати цей Договір достроково в односторонньому порядку у випадках, передбачених п.п. 5.1.3. п. 5.1. цього Договору.

8.6. Цей Договір вважається розірваним на підставі п. 8.5 Договору, з наступного дня після закінчення строку, встановленого в повідомленні Позикодавця про намір дострокового розірвання договору в односторонньому порядку.

8.7. Розірвання Договору не звільняє Позичальника від обов'язку повернути Кредит Позикодавцеві та сплатити відсотки за користування Кредитом.

8.8. Припинення дії Договору здійснюється згідно законодавства України.

9. Інші умови Договору

9.1. Умови цього Договору є конфіденційною інформацією та можуть бути розголошені виключно на підставах, передбачених законодавством України. Позичальник засвідчує, що він ознайомлений з внутрішніми правилами про надання фінансових послуг Позикодавцем.

9.2. Цей Договір складено при повному розумінні Сторонами його умов та термінології у двох оригінальних примірниках по одному для кожної зі Сторін.

9.3. Всі додатки, зміни та доповнення до цього Договору мають бути вчинені в письмовій формі та підписані належним чином Сторонами, з обов'язковим посиланням на цей Договір.

9.4. Додаткові договори та додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі, підписані уповноваженими представниками Сторін цього Договору та скріплені їх печатками.

9.5. Усі правовідносини, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням цього Договору, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення Договору, регламентуються цим Договором та відповідними нормами чинного в Україні законодавства, а також застосовними до таких правовідносин звичаями ділового обороту на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

9.6. Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними у цьому Договорі реквізитів та зобов'язуються своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несуть ризик настання пов'язаних із цим несприятливих наслідків.

9.7. Сторони підтверджують, що інформація, зазначена в частині другій статті 12 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», надана в повному обсязі та Позичальник ознайомлений з «Правилами надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту» Позикодавця.

10. Підписи та реквізити Сторін:

ПОЗИКОДАВЕЦЬ:

ПОЗИЧАЛЬНИК:

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА
КОМПАНІЯ «ЛОКО»**

Місцезнаходження/місце проживання:

Код ЄДРПОУ/ІПН _____

п/р _____

в _____ МФО _____

тел./факс: _____

_____/_____/_____/

паспорт: серія _____ № _____ виданий:

Місцезнаходження/місце проживання:

Код ЄДРПОУ/ІПН _____

п/р _____

в _____ МФО _____

тел./факс: _____

_____/_____/_____/

М.П.

Додаток В

Додаток до

ПРАВИЛ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З
ФАКТОРИНГУ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА
КОМПАНІЯ «ЛОКО»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Наказом Директора ТОВАРИСТВА З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЛОКО» № ____ від 30
березня 2017 року

Примірний договір про надання послуг з факторингу

м. Київ

« ____ » ____ 20__ р.

_____, (надалі іменується «Фактор») в особі _____, що діє на підставі _____ з однієї сторони, та _____ (надалі іменується «Клієнт») в особі _____, що діє на підставі _____ з іншої сторони, (в подальшому разом іменуються «Сторони», а кожна окремо – «Сторона») уклали цей Договір про надання послуг з факторингу (надалі іменується «Договір») про таке:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. В порядку та на умовах, визначених цим Договором, Клієнт передає Фактору, а Фактор приймає і зобов'язується оплатити Клієнтові усі права вимоги за грошовими зобов'язаннями, що виникли у Клієнта з Договору № ____ від " ____ " ____ 201__ р., укладеного між Клієнтом та найменування боржника (надалі іменується "боржник") ____ та надалі цей договір іменується "Основний договір").

1.2. В силу цього Договору Фактор займає місце Клієнта (як Кредитора) в зобов'язаннях, що виникли із вищезазначеного Договору відносно усіх прав Клієнта, у тому числі права одержання від Боржника сум основного боргу, відсотків, неустойок у повному обсязі.

1.3. Характеристика прав, переданих Фактору Клієнтом за цим Договором:

загальна сума боргу _____, у тому числі:

а) сума основного боргу _____;

б) сума відсотків (за комерційний кредит) _____;

в) сума неустойки _____.

1.4. Зобов'язана особа (боржник):

Найменування: _____,

Місцезнаходження: _____,

п/р: _____ у _____,
 МФО _____ Код ЄДРПОУ _____,
 Термін платежу: _____.

1.5. Зобов'язання Клієнта перед Боржником за Основним договором, які полягають у _____, на момент укладання цього Договору Клієнтом виконані повністю.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ

2.1. Для реалізації Фактором придбаних ним прав Клієнт передає під час підписання цього Договору наступні документи:

- засвідчену копію Основного договору;
- завірений акт про приймання/накладну № _____ від "_____" _____ 200__ р.;

2.2. Не пізніше п'яти робочих днів після набуття чинності цим Договором Клієнт зобов'язаний сповістити Боржника про укладення цього Договору і повідомити, що платіж на користь Фактора є належним.

2.3. Розрахунки Боржника з Фактором у відношенні переданих прав вимоги здійснюються в порядку і формах, установлених Основним договором.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

3.1. Фактор має право:

3.1.1. Має право на належне виконання Клієнтом всіх зобов'язань по цьому Договору.

3.1.2. Не перераховувати Клієнту кошти до виконання останнім обов'язку щодо відступлення Фактору вимоги (вимог).

3.1.3. Вимагати від Клієнта письмово повідомити Боржника про відступлення вимоги (вимог) Фактору шляхом _____ в строк _____.

3.2. Клієнт має право:

3.2.1. Має право на належне виконання Фактором всіх зобов'язань по цьому Договору.

3.2.2. Клієнт не відповідає за невиконання або неналежне виконання Боржником грошового зобов'язання, право вимоги якого відступається згідно із цим Договором.

3.2.3. Вимагати від Фактора перерахування коштів.

3.3. Фактор зобов'язаний:

3.3.1. Сплатити Клієнтові кошти у порядку та в строк, передбачений цим Договором.

3.3.2. Фактор не має права на поступку права грошової вимоги третім особам.

3.4. Клієнт зобов'язаний:

3.4.1. Відступити Факторові право грошової вимоги згідно з умовами цього Договору.

3.4.2. Не пізніше п'яти робочих днів після набрання чинності даного Договору сповістити Боржника про висновок цього Договору й повідомити, що платіж Факторові є належним.

3.4.3. Передати Факторові всі необхідні документи, які свідчать про його право грошової вимоги до Боржника.

3.4.4. Клієнт відповідає перед Фактором за дійсність грошової вимоги, право якого відступається згідно із цим Договором.

3.4.5. Вести облік грошових вимог, строк сплати за якими ще не настав, якщо інше не передбачено Договором;

3.4.5. Надати Факторові наступну інформацію щодо Боржника: _____ шляхом _____ в строк _____;

3.4.6. Надати **Факторові** підтвердження своїх повноважень, щодо передання інформації про **Боржника**.

4. ЦІНА ДОГОВОРУ І ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ

4.1. За передані права вимоги до Боржника за Основним договором Фактор сплачує Клієнтові _____ гривень.

4.2. Фактор зобов'язується протягом ____ банківських днів після набуття чинності цим Договором перерахувати платіжним дорученням на поточний рахунок Клієнта грошову суму, визначену у п. 4.1. цього Договору.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН І ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

5.1. У випадку порушення своїх зобов'язань за Договором Сторони несуть відповідальність, визначену цим Договором та чинним в Україні законодавством. Порушенням зобов'язання є його невиконання або неналежне виконання, тобто виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання.

5.2. Сторони не несуть відповідальності за порушення своїх зобов'язань за цим Договором, якщо воно сталося не з їх вини. Сторона вважається невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання.

5.3. Клієнт відповідає перед Фактором за дійсність переданих прав вимоги, але не несе відповідальності за задоволення Боржником вимог Фактора.

5.4. Клієнт, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу фактора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

5.5. Усі спори, що пов'язані із цим Договором, його укладанням або такі, що виникають в процесі виконання умов цього Договору, вирішуються шляхом переговорів між представниками Сторін. Якщо спір неможливо вирішити шляхом переговорів, він вирішується в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору у порядку, визначеному відповідним чинним в Україні законодавством.

6. СТРОК ДІЇ ДОГОВОРУ ТА ІНШІ УМОВИ

6.1. Строк дії договору становить з «__»____20__ року по «__»____20__ року.

6.2. Після підписання цього Договору всі попередні переговори за ним, листування, попередні угоди та протоколи про наміри з питань, що так чи інакше стосуються цього Договору, втрачають юридичну силу.

6.3. Зміни в цей Договір можуть бути внесені за взаємною згодою Сторін, що оформляється додатковою угодою до цього Договору.

6.4. Зміни та доповнення, додаткові угоди та додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі та підписані уповноваженими на те представниками Сторін.

6.5. Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням умов цього Договору і не врегульовані ним, регламентуються нормами чинного в Україні законодавства.

6.6. Цей Договір складений українською мовою, на __ сторінках у _____ примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу.

7. ПОРЯДОК ЗМІНИ І ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ДОГОВОРУ

7.1. Закінчення строку цього Договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії цього Договору.

7.2. Якщо інше прямо не передбачено цим **Договором** або чинним в Україні законодавством, зміни до цього **Договору** можуть бути внесені тільки за домовленістю **Сторін**, яка оформлюється додатковою угодою до цього **Договору**.

7.3. Зміни до цього **Договору** набирають чинності з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди.

7.4. Якщо інше не передбачено цим **Договором**, він може бути розірваний тільки за домовленістю **Сторін**, яка оформлюється додатковою угодою до цього **Договору**. Після розірвання **Сторони** повертають одна одній усе отримане за **Договором**, а **Клієнт** також сплачує за користування коштами проценти у розмірі облікової ставки НБУ України за весь період фактичного користування.

7.5. Недійсність **Вимоги** тягне за собою розірвання **Договору** стосовно відповідної **Вимоги**. В інших випадках Договір вважається розірваним з моменту належного оформлення **Сторонами** відповідної додаткової угоди до цього **Договору**, якщо інше не встановлено законом.

7.6. Дія **Договору** припиняється згідно чинного законодавства.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Усі правовідносини, що виникають з цього **Договору** або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням цього **Договору**, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення **Договору**, регламентуються цим **Договором** та відповідними нормами чинного в Україні законодавства, а також застосовними до таких правовідносин звичаями ділового обороту на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

8.2. Після підписання цього **Договору** всі попередні переговори за ним, листування, попередні договори, протоколи про наміри та будь-які інші усні або письмові домовленості **Сторін** з питань, що так чи інакше стосуються цього **Договору**, втрачають юридичну силу, але можуть братися до уваги при тлумаченні умов цього **Договору**.

8.3. Додаткові угоди та додатки до цього **Договору** є його невід'ємними частинами і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі, підписані **Сторонами** та скріплені їх печатками.

8.4. Всі виправлення за текстом цього **Договору** мають силу та можуть братися до уваги виключно за умови, що вони у кожному окремому випадку датовані, засвідчені підписами **Сторін** та скріплені їх печатками.

8.5. Кожна **Сторона** відповідає за правильність вказаних у цьому **Договору** реквізитів та зобов'язана вчасно у письмовій формі повідомляти іншу **Сторону** про їх зміну, а у разі неповідомлення відповідає за настання пов'язаних з цим несприятливих наслідків.

8.6. Цей **Договір** складений при повному розумінні **Сторонами** його умов та термінології українською мовою у кількості ____ автентичних примірників, які мають однакову юридичну силу.

8.7. Сторони підтверджують, що інформація, зазначена в частині другій статті 12 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», надана в повному обсязі.

9. РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН:

Фактор	Клієнт
--------	--------

Адреса: _____ ЄДРПОУ _____ п/р _____ в _____, МФО _____ ПН _____ Тел. (____) _____ Директор _____ / _____ /	Адреса: _____ ЄДРПОУ _____ п/р _____ в _____, МФО _____ ПН _____ Тел. (____) _____ Директор _____ / _____ /
--	--

Основні нормативні документи та їх характеристика

№ пор.	Назва джерела	Питання, що висвітлюється
1	Конституція України	Закріплює засади організації державної влади в Україні, регулює взаємовідносини цієї влади, суспільства та індивіда, і має найвищу юридичну силу
2	Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
3	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 №2664-III	Встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг.
4	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Затверджений Верховною радою України 16.07.1999 р. № 996-XIV.	Визначає правові засади регулювання організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
6	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
7	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.
8	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Розглядаються питання розкриття інформації про фінансові результати у статтях звіту про фінансові результати
9	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Містить засади відображення операцій з обліку фінансових результатів на рахунках, їх назви і призначення

10	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств, організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291	Містить коментарі до змісту та структури всіх рахунків у Плані рахунків
----	---	---

Додаток 3

Горизонтальний аналіз активів ТОВ "ФК "Локо", тис. грн

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
I. Необоротні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Нематеріальні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
первісна вартість	0	0	0	0	0	0,00	0,00
накопичена амортизація	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Основні засоби	0	33	37	33	4	0,00	12,12
первісна вартість	0	39	79	39	40	0,00	102,56
знос	0	6	42	6	36	0,00	600,00
Інвестиційна нерухомість	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Довгострокові біологічні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Довгострокові фінансові інвестиції:							
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	4999	40811	4999	35812	-35812	716,38	-87,75
інші фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	36	0	36	0,00	0,00
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Усього за розділом I	4999	40844	5079	35845	-35765	717,04	-87,56
II. Оборотні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Запаси	0	0	1	0	1	0,00	0,00
Поточні біологічні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0	2868	2389	2868	-479	0,00	-16,70

Дебіторська заборгованість за розрахунками:	0	2	32	2	30	0,00	1500,00
за виданими авансами							
з бюджетом	0	21	549	21	528	0,00	2514,29
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	0	0	136	0	136	0,00	0,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1	25315	57746	25314	32431	2531400,00	128,11
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Гроші та їх еквіваленти	0	390	684	390	294	0,00	75,38
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Усього за розділом II	1	28596	61563	28595	32967	2859500,00	115,29
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	2908	0	2908	0,00	0,00
Баланс	5000	69440	69550	64440	110	1288,80	0,16

Додаток И

Горизонтальний аналіз пасивів ТОВ "ФК "Локо", тис. грн

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	5000	5000	5000	0,00	0,00	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	0	30	66	30,00	36,00	0,00	120,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-3	567	1234	570,00	667,00	19000,00	117,64
Неоплачений капітал	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Вилучений капітал	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом I	4997	5597	6300	600,00	703,00	12,01	12,56
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові кредити банків	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові забезпечення	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Цільове фінансування	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом II	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
товари, роботи, послуги	3	7	150	4,00	143,00	133,33	2042,86
розрахунками з бюджетом	0	132	157	132,00	25,00	0,00	18,94
у тому числі з податку на прибуток	0	132	157	132,00	25,00	0,00	18,94
розрахунками зі страхування	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
розрахунками з оплати праці	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні забезпечення	0	4	35	4,00	31,00	0,00	775,00
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші поточні зобов'язання	0	63700	62908	63700,00	-	0,00	-1,24

					792,0 0		
Усього за розділом III	3	63843	63250	63840,00	- 593,0 0	21280 00,00	-0,93
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Баланс	5000	69440	69550	64440,00	110,0 0	1288,8 0	0,16

ДДДодаток К

Горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати ТОВ "ФК "Локо", тис.грн.

Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0	3556	1639	3556,00	-1917,00	0,00	-53,91
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0	0	(220)	0,00	-220,00	0,00	0,00
Валовий:	0	3556	1419	3556,00	-2137,00	0,00	-60,10
прибуток							
збиток	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші операційні доходи	0	387	1443	387,00	1056,00	0,00	272,87
Адміністративні витрати	(2)	(1133)	(5403)	-1131,00	-4270,00	56550,00	376,88
Витрати на збут	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші операційні витрати	0	(2110)	(311)	-2110,00	1799,00	0,00	-85,26
Фінансовий результат від операційної діяльності:	0	700	0	700,00	-700,00	0,00	-100,00
прибуток							
збиток	(2)	0	(2852)	2,00	-2852,00	-100,00	0,00
Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	0	30	709	30,00	679,00	0,00	2263,33
Інші доходи	0	1003	55900	1003,00	54897,00	0,00	5473,28
Фінансові витрати	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Втрати від участі в капіталі	(1)	0	0	1,00	0,00	-100,00	0,00
Інші витрати	0	(1001)	(52887)	-1001,00	-51886,00	0,00	5183,42
Фінансовий результат до оподаткування:	0	732	870	732,00	138,00	0,00	18,85
прибуток							
збиток	(3)	0	0	3,00	0,00	-100,00	0,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0	(132)	(152)	-132,00	-20,00	0,00	15,15
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат:	0	600	713	600,00	113,00	0,00	18,83

прибуток							
збиток	(3)	0	0	3,00	0,00	-100,00	0,00

